



Brüssel, 13. detsember 2022
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0381(COD)

16013/1/22
REV 1

AG 159
COMPET 1027
INST 460
PE 154
DATAPROTECT 360
FREMP 269
CONSOM 338
TELECOM 524
AUDIO 139
MI 937
DISINFO 107
FIN 1356
CODEC 2009

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 15669/22

Komisjoni dok nr: 14374/21 + COR 1 + COR 1 REV 1; + ADD 1 + COR 1 + ADD 1 COR 1
REV 1; + ADD 2 to 4 - COM(2021) 731 final

Teema: Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS
poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta
– Üldine lähenemisviis

Delegatsioonidele edastatakse käesoleva märkuse lisa nõukogu (üldasjad) 13. detsembri
2022. aasta istungil kokku lepitud üldise lähenemisviisi tekst.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS
poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 16 ja 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

¹ ELT C , , lk.

² ELT C , , lk.

ning arvestades järgmist:

- (1) Poliitreklaami pakkumine ja nõudlus aina suurenevad ning on oma olemuselt üha piiriülesemad. Sellega on seotud suur ja üha kasvav arv eri teenuseid, nagu poliitiline nõustamine, reklaamiagentuurid, reklaamitehnoloogia platvormid, suhtekorraldus, mõjutamine ning andmeanalüüs ja vahendus. Poliitreklaami võib teha eri vormis, sealhulgas kinni makstud sisuna, sponsitud otsingutulemustena, kinni makstud sihitud sõnumitena, otsingutulemuste järjestusse paigutatud reklaamina, millegi või kellegi reklaamimisena muusse sisusse integreerituna, näiteks tootepaigutuse, mõjutajate ja muude vahendite abil. Sellega seotud tegevus võib hõlmata näiteks poliitreklaami levitamist tellija taotlusel või sisu tasuta avaldamist.
- (2) Poliitreklaami saab eri vahendite ja kanalite kaudu levitada või avaldada ka piiriüleselt. Seda saab levitada või avaldada klassikaliste meediakanalite, nagu ajalehtede, televisiooni ja raadio, aga üha enam ka digiplatvormide, veebisaitide, mobiilirakenduste, arvutimängude ja muude digitaalliidest vahendusel. Viimati nimetatud kanaleid kasutatakse piiriüleselt eriti sageli, ent nendega kaasnevad ka uued ja keerulised probleemid, mis on seotud õigusnormide ja nende täitmise tagamisega. Üha enam kasutatakse internetipõhist poliitreklaami ning internetis saab teenusena tellida ka teatavaid internetiväliseid poliitreklaami vorme, näiteks raadio- ja televisioonireklaami. Poliitreklaami kampaaniate korraldamiseks kasutatakse tavaliselt mitmesuguseid meediakanaleid ja -vorme.
- (3) Kuna reklaami, sealhulgas poliitreklaami tehakse tavaliselt tasu eest, **mis võib hõlmata ka mitterahalisi hüvitsi**, on see teenus Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 57 tähenduses. Amsterdami lepingule lisatud puuetega inimesi käsitleva deklaratsiooni nr 22 kohaselt leppisid liikmesriikide valitsuste esindajad kokku, et kavandades meetmeid vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 114, peavad liidu institutsioonid arvesse võtma puuetega inimeste vajadusi.

- (4) Vajadus tagada läbipaistvus on õiguspärane üldistes huvides eesmärk, mis on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikli 2 kohaste väärtustega, mida EL ja selle liikmesriigid jagavad. Kodanikel ei ole alati lihtne poliitreklaami esitusi ära tunda ja oma demokraatlikke õigusi teadlikult kasutada. ***Desinformatsiooni keerukuse suurenemine, osalejate mitmekesistumine, uute tehnoloogiate kiire areng ja manipuleeriva sekkumise intensiivsem levik on liidu ja liikmesriikide jaoks tähtsad probleemid. Poliitreklaam võib olla desinformatsiooni kandja, eelkõige juhul, kui see ei esita selgelt oma poliitilist olemust ja on suunatud või võimendatud.*** Selleks et toetada avatud ja õiglast poliitilist arutelu ***demokraatlike poliitiliste kampaaniate tagamiseks*** ning vabu ja õiglasi valimisi või rahvahääletusi ning võidelda desinformatsiooni ja ebaseadusliku, sealhulgas välismaalt lähtuva sekkumise vastu, on muu hulgas tarvis tagada kõrge läbipaistvuse tase. [...].
- Läbipaistev poliitreklaam aitab valijatel paremini aru saada, millal ja kelle nimel neile poliitreklaami esitus edastatakse ning kuidas reklaamiteenuse osutaja seda neile suunab – nii on neil paremad võimalused teha teadlikke valikuid.
- (4a) Käesoleva määruse eesmärk on tagada poliitreklaami pakkumine, austades täielikult põhiõigusi, sealhulgas muu hulgas andmekaitseõigusi.***

- (5) Poliitreklaami kontekstis *kasutatakse sageli* suunamis- ja võimendamismeetodeid, *mis põhinevad isikuandmete töötlemisel, sealhulgas jälgitavad ja tuletatud isikuandmed, näiteks poliitilisi seisukohti paljastavad andmed ja muud andmete eriliigid* [...]. Suunamis[...]meetodeid tuleks mõista kui võtteid, mida kasutatakse poliitreklaami [...] esituse suunamiseks ainult konkreetsele isikule või isikute rühmale, see poliitreklaam sisaldab *tavaliselt kohandatud sisu ning suunamine põhineb isikuandmete töötlemisel olenemata sellest, kuidas isikuandmed saadi. Võimendamismeetodite, mis hõlmavad mitmesuguseid optimeerimis- ja reklaami edastamise meetodeid, eesmärk on* [...] suurendada poliitreklaami levitamist, ulatust või nähtavust, *põhinedes isikuandmete töötlemisele olenemata sellest, kuidas isikuandmed saadi.* Arvestades [...] suunamise, sealhulgas mikro-suunamise, ja muude uudsete meetodite laia levikut ja isikuandmete võimalikku väärkasutamist nende rakendamisel, võivad sellised meetodid kujutada endast konkreetset ohtu sellistele õigustatud avalikele huvidele nagu õiglus, võrdsed võimalused ja valimisprotsessi läbipaistvus ning inimeste põhiõigus saada objektiivset, läbipaistvat ja mitmekesist teavet.
- (6) Poliitreklaami reguleeritakse liikmesriikides praegu erinevalt ja paljudel juhtudel keskendutakse seda edastades traditsioonilistele meediavormidele. Poliitreklaami teenuste, sealhulgas nende piiriülese osutamise[...] suhtes on kehtestatud teatavad piirangud. Mõni liikmesriik keelab teistes liikmesriikides asutatud ELi teenuseosutajatel osutada valimisperiodil teenuseid, millel on poliitiline iseloom või eesmärk. Mõne liikmesriigi õigusaktides võib aga esineda lünki ja võimalusi nõuetest kõrvale hiilida, mille tulemusena levitatakse teinekord poliitreklaami ilma asjakohaseid riiklikke õigusnorme arvesse võtmata, ning see võib õõnestada poliitreklaami läbipaistvuse reguleerimise eesmärki.
- (7) Poliitreklaami suurema läbipaistvuse tagamiseks ja kodanike muredele reageerimiseks on mõned liikmesriigid juba uurinud või siis kaaluvad täiendavaid meetmeid, millega suurendada poliitreklaami läbipaistvust ning toetada õiglast poliitilist arutelu ning vabu ja õiglasi valimisi või rahvahääletusi. Neid riiklikke meetmeid kaalutakse eelkõige internetis avaldatava ja levitatava reklaami reguleerimiseks ning need võivad sisaldada täiendavaid keelde. Nende hulgas on nii pehmeid meetmeid kui ka siduvaid meetmeid, millega hõlmatakse eri läbipaistvuselemente.

- (8) Selline olukord põhjustab siseturu killustumist, vähendab poliitreklaami esituse ette valmistavate, nende edastamist korraldavate, *selle edendamise tegevate* ja neid avaldavate või levitavate teenuseosutajate õiguskindlust, takistab poliitreklaamiga seotud teenuste vaba liikumist, moonutab konkurentsi siseturul, sealhulgas internetiväliste ja internetipõhiste teenuste osutajate vahel, ning nõuab teenuseosutajatelt keerukaid jõupingutusi vajalike nõuete täitmiseks ja põhjustab neile lisakulusid.
- (9) Seetõttu on tõenäoline, et poliitreklaami teenuste osutajatel ei ole motivatsiooni pakkuda oma teenuseid piiriülevalt. Eelkõige kehtib see mikroettevõtjate ja VKEde kohta, kellel sageli puuduvad vahendid, et katta või kanda üle suured kulud, mis on seotud nõuete täitmisega poliitreklaami ettevalmistamisel, edastamise korraldamisel, *edendamisel*, avaldamisel või levitamisel enam kui ühes liikmesriigis. See piirab teenuste kättesaadavust ja mõjutab negatiivselt teenuseosutajate võimalusi oma tegevust uuendada ning siseturul mitme kanali kaudu korraldatavaid ja mitut riiki hõlmavaid kampaaniaid pakkuda.
- (10) Seepärast tuleks kogu liidus tagada pidev kõrge läbipaistvuse tase poliitreklaami teenuste osutamisel ja vältida samal ajal erinevusi, mis takistavad seotud teenuste vaba ringlust siseturul, kehtestades poliitreklaami teenuste osutajatele ühtsed läbipaistvuskohustused, millega tagatakse isikute õiguste ühesugune kaitse ja järelevalve kogu siseturul vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 114.
- (11) Liikmesriigid ei tohiks oma õigusaktides alal hoida ega neisse lisada *poliitreklaami läbipaistvust käsitlevaid* sätteid, mis erinevad käesoleva määruse sätetest, eriti rangemaid või vähem rangeid sätteid, millega nähakse ette teistsugune poliitreklaami läbipaistvuse tase. Poliitreklaami esituste läbipaistvusnõuete täielik ühtlustamine suurendab õiguskindlust ja vähendab teenuseosutajate kohustuste killustatust poliitreklaami kontekstis.

- (12) Läbipaistvusnõuete täielik ühtlustamine ei tohiks piirata poliitreklaami teenuste osutajate vabadust esitada poliitreklaami tegemise kohta vabatahtlikult täiendavat teavet, **näiteks teavet konkreetse internetipõhise poliitreklaami klõpsamismäära kohta**, põhiõiguste harta artikliga 11 kaitstud sõna- ja teabevabaduse raames.
- (13) Käesolev määrus **piirdub poliitreklaami läbipaistvust ning suunamist ja võimendamist käsitlevate normide ühtlustamisega. See ei mõjuta ei poliitreklaami [...] sisu ega liidu või liikmesriikide norme, [...] millega reguleeritakse muid kui käesoleva määrusega hõlmatud poliitreklaamiga seotud aspekte. Seega ei muudeta käesoleva määrusega poliitiliste kampaaniate korraldamist ja rahastamist reguleerivaid norme, sealhulgas neid, mis käsitlevad poliitreklaami üldist keelustamist või piiramist teatavatel perioodidel, nn reklaamis näitamise keeluperioodidel ja üksikute kampaaniarahasajate annetusija ärireklaami kasutamise keeldu valimiskampaaniaks.**[...] [...].
- (13a) **Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega tuleks käesoleva määruse kohaldamisel ja jõustamisel võtta arvesse mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate erivajadusi. Terminit mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad tuleks käsitada direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõigete 1–3 tähenduses.**

(14) Määrusega tuleks ette näha ühtne läbipaistvusnõue, mida kohaldatakse ettevõtjatele, kes pakuvad poliitreklaami ja sellega seotud teenuseid (tegevus, mida tavaliselt osutatakse tasu eest, *mis võib hõlmata ka mitterahalisi hüvitsi*)), mis seisnevad eelkõige poliitreklaami [...] ettevalmistamises, edastamise korraldamises, edendamises, avaldamises ja levitamises. Need käesoleva määruse sätted, millega nähakse ette poliitreklaami teenuste kõrge läbipaistvuse tase, põhinevad ELi toimimise lepingu artiklil 114. Määruses tuleks käsitleda ka isikuandmete töötlemisel *põhinevate* [...] suunamis- ja võimendamismeetodite kasutamist poliitreklaamis [...], *olenemata sellest, kas see hõlmab teenust*. Need käesoleva määruse sätted, milles käsitletakse suunamise ja võimendamise kasutamist, põhinevad ELi toimimise lepingu artiklil 16. Liikmesriigis elavatele üksikisikutele suunatud poliitreklaam peaks haarama ka reklaami, mille on täies mahus ette valmistanud, *edendanud*, avaldanud [...], *levitanud* või mille edastamine on korraldanud väljaspool liitu asutatud teenuseosutajad, kuid mida levitatakse liidus elavatele üksikisikutele. Et teha kindlaks, kas poliitreklaami esitus on suunatud liikmesriigis elavatele üksikisikutele, tuleks arvesse võtta tegureid, mis seovad selle konkreetse liikmesriigiga, sealhulgas keelt, konteksti, esituse eesmärki ja selle levitamise vahendeid.

(14a) Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks arvesse võtta poliitreklaami avaldamis- või levitamiskanali eripära, eelkõige selleks et kohandada määruse kohaldamist vastavalt ELi õigusele, kui teavet esitatakse televisioonis, raadios ja ajalehes.

(15) Liidu tasandil ei ole poliitreklaami ega poliitreklaami esituse mõistet määratletud. Ühist määratlust on aga tarvis ühtlustatud läbipaistvuskohustuste ning suunamis- ja võimendamisnormide kohaldamisala kindlaksmääramiseks. See peaks haarama kõikvõimalikke poliitreklaami vorme ning liidus avaldamise või levitamise viise ja vahendeid, olenemata sellest, kas allikas asub liidus või kolmandas riigis.

- (16) Poliitreklaami mõiste peaks hõlmama reklaami otsest või kaudset *ettevalmistamist, edastamise korraldamist, edendamist*, avaldamist või levitamist poliitikas osaleja poolt või selle otsest või kaudset *ettevalmistamist, edastamise korraldamist, edendamist*, avaldamist või levitamist poliitikas osaleja jaoks või tema nimel. *Poliitreklaam on tavaliselt otseselt või kaudselt tellija kontrolli all, kes võib olla poliitikas osaleja ja kes saab eelkõige kindlaks määrata ettevalmistatava, edastatava, edendatava, avaldatava või levitatava poliitreklaami poliitilise olemuse, sisu või avaldamise. Mõnikord võib teine üksus tegelikult kontrollida tellija asjakohaseid otsuseid, pakkudes rahastamist või kasutades muid kontrollivorme, sealhulgas juhtimiskontrolli. Seepärast tuleks tagada, et käesolevas määruses sätestatud läbipaistvusstandardid hõlmaksid selliseid olukordi.* Kuna poliitikas osaleja poolt, jaoks või nimel avaldatud reklaamiesitusi ei saa lahutada tema kui poliitikas osaleja tegevusest, võivad sellised esitused eeldatavasti mõjutada poliitilist arutelu, välja arvatud juhul, kui nende sõnum on puhtalt eraviisiline või äriine. *Et teha kindlaks, kas sõnum on puhtalt eraviisiline või äriine tuleks arvesse võtta kõiki asjakohaseid tegureid, nagu selle sisu, selle edastamise keelt ja konteksti, kaasa arvatud levitamise perioodi, sõnumi eesmärki ning selle edendamise, avaldamise või levitamise vahendeid ning sihtrühma. Poliitilise osaleja jaoks või tema nimel edastatavaid sõnumeid, mida edendatakse, avaldatakse või levitatakse potentsiaalselt piiramatule arvule kolmandatele isikutele, ei tohiks käsitada puhtalt eraviisilistena.*

- (17) Poliitreklaami tegemisenä tuleks käsitada ka sellise sõnumi *edendamist*, avaldamist või levitamist teiste osalejate poolt, mis võib mõjutada *ja mis on loodud* mõjutamaks valimiste või rahvahääletuse tulemust, *hääletamiskäitumist või* seadusandlikku või regulatiivset protsessi [...] [...] *liidu, riigi, priikonna, kohalikul või erakonna tasandil. Seos sõnumi ja asjaolu vahel, et see sõnum võib mõjutada valimiste või rahvahääletuse tulemust, seadusandlikku või regulatiivset protsessi või hääletamiskäitumist, peaks olema selge ja põhjendatud.* Et teha kindlaks, *kas selline seos esineb* [...], tuleks arvesse võtta kõiki asjakohaseid tegureid, näiteks *sõnumi tellijat*, sisu, selle edastamise keelt ja konteksti, *kaasa arvatud levitamise perioodi, näiteks valimisperioodi*, sõnumi eesmärki [...] ning selle *edendamise*, avaldamise või levitamise vahendeid *ning sihtrühma*. [...] Sõnumid, milles käsitletakse ühiskondlikke probleeme või vastuolulisi küsimusi (*nn temaatiline reklaam*) võivad mõjutada valimiste või rahvahääletuse tulemust, seadusandlikku või regulatiivset protsessi või hääletamiskäitumist, *ja need võivad olla loodud selliste tulemuste saavutamiseks*.
- (18) *Üldsusega tõhusa suhtlemise huvides ei tohiks liikmesriigi ametiasutuse, sealhulgas valitsuse liikmete poolt, jaoks või nimel, edastatavat avalikku teavet, näiteks pressiteated või konverentsid, millel teavitatakse seadusandlikest või regulatiivsetest algatustest ja selgitatakse selliste algatuste aluseks olevat poliitilist valikut, käsitada poliitreklaamina, tingimusel et see ei ole mõeldud valimiste või rahvahääletuse tulemuste, hääletamiskäitumise ega seadusandliku või regulatiivse protsessi mõjutamiseks. Samuti ei tuleks poliitreklaamina käsitada liikmesriikide või liidu avalikest allikatest pärineva sellise praktilise teabe avaldamist, mis puudutab üksnes valimiste või rahvahääletuste korraldamist ning neis osalemise korda, sealhulgas kandidaate ja rahvahääletusele pandud küsimust.*

- (18a) *Käesolevat määrust ei tuleks kohaldada, kui konkreetne avalik koht kandidaatide tutvustamiseks on seaduses sõnaselgelt ette nähtud ja see antakse tasuta kasutamiseks, näiteks antakse selliseks tutvustamiseks kasutada koht omavalitsustes ja muudes avalikes kohtades või teatav saateag televisioonis, kui seda tehakse õiglasel ja mittediskrimineerival viisil ning läbipaistvate ja objektiivsete kriteeriumide alusel.*
- (19) Käesolev määrus ei peaks hõlmama selliseid *toimetust vastutusele mis tahes meediakanali* kaudu edastatavaid poliitilisi *arvamusi* [...], mida väljendatakse *sealhulgas, kuid mitte ainult* [...] *direktiivi 2010/13/EL artikli 1 lõike 1 punktis a määratletud* audiovisuaalmeedia *teenuse* programmides, kaasa arvatud lineaarse *ja mittelineaarse raadioringhäälingu* [...] programmid, või avaldatakse trükimeedias [...] *või veebis, välja arvatud juhul, kui kõnealuse poliitilise arvamuse avaldamise eest või sellega seoses on saadud konkreetset tasu.*
- (20) Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks valimiste all mõista Euroopa Parlamendi valimisi, samuti liikmesriikides riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil korraldatavaid valimisi või rahvahääletusi ning erakondade juhtide valimisi. Valimiste mõiste ei tohiks kätkeada muid valimiste vorme, näiteks *kutsealasel või* eraviisiliselt korraldatud hääletusi.
- (21) Oluline on määratleda poliitreklaami esitus poliitreklaami tegemise ühe juhuna. Reklaamiesitused hõlmavad ka vahendeid, mille abil reklaamisõnum muu hulgas trükimeedias, ringhäälingumeedias või digiplatvormi teenust kasutades edastatakse.
- (22) Poliitikas osaleja mõiste käesolevas määruses peaks tuginema mõistetele, mis on määratletud nii liidu õiguses kui ka liikmesriikide õiguses kooskõlas rahvusvaheliste juriidiliste dokumentide, näiteks Euroopa Nõukogu aktidega. Poliitikas *osalejate* [...] käsitus peaks sisaldama [...] *erakonna* sidus- ja allüksusi, mis on asutatud juriidilise isiku staatuses või ilma selleta ja mille ülesanne on erakonda toetada [...] või püüelda *selle* [...] eesmärkide poole, näiteks suheldes konkreetse valijarühmaga või tegutsedes konkreetsel valimiseesmärgil.

- (23) Samuti peaks see käsitus hõlmama **valitavale ametikohale kandideerijat ja sellisel ametikohal asuvat isikut** [...] [...] [...] ja **liikmesriigi** riikliku, piirkondliku või kohaliku tasandi valitsuse liiget ja liidu **institutsiooni, välja arvatud Euroopa Kohus, Euroopa Keskpank ja Kontrollikoda**, liiget. [...].
- (24) Reklaamikampaania peaks tähendama omavahel seotud reklaamiesituste seeria ettevalmistamist, **edastamise korraldamist, edendamist**, avaldamist ja levitamist poliitreklaami lepingu raames ning rajanema ühisel ettevalmistamisel, sponsorlusel ja rahastamisel. [...].
- (25) Poliitreklaami määratlus ei tohiks mõjutada erakondade, poliitiliste eesmärkide või kampaaniate määratlusi, **ega muuta või mõjutada kampaaniareegleid** [...] eri liikmesriikides.
- (25a) **Poliitilise osaleja määratlus ei mõjuta siseriiklikke õigusnorme selle kohta, kes võib poliitilist kampaaniat läbi viia, ning see ei tohiks kohustada liikmesriike selliseid norme kindlaks määrama.**
- (26) Selleks et hõlmata suurt hulka eri teenuseosutajaid, kes on seotud poliitreklaami tegemisega, tuleks poliitreklaami teenuste osutajatena käsitada teenuseosutajaid, kes osalevad poliit**reklaami** [...] ettevalmistamises, edastamise korraldamises, edendamises, avaldamises või [...] levitamises. **Teenuseosutajat, kes osutab seoses poliitreklaamiga üksnes kõrvalteenuseid, ei tuleks käsitada poliitreklaami teenuse osutajana käesoleva määruse tähenduses. Kõrvalteenused on teenused, mis tavaliselt sõltuvad poliitreklaami teenusest ja täiendavad seda, kuid ei mõjuta otseselt poliitreklaami sisu ega esitust ega kontrolli otseselt selle ettevalmistamist, edastamise korraldamist, edendamist, avaldamist või levitamist. Selliste teenuste hulka kuuluvad näiteks postiteenused, trükiteenused, graafiline-, heli- või fotodisain, pelk edastamine, vahemällu salvestamine ja pilvandmetöötlus määruse (EL) 2022/xxx [digiteenuste õigusakt] tähenduses.**

- (26a) *Poliitreklaami avaldajana tuleks käsitada poliitreklaami teenuste osutajat, kes tavaliselt tegutseb teenuseosutajate ahela lõpus, avaldades ja levitades poliitreklaami ringhäälingu kaudu või tehes selle liidese abil kättesaadavaks või muul viisil üldkasutatavaks.*
- (26b) *Tellijana tuleks käsitada isikut või üksust, kelle nimel valmistatakse ette, edendatakse, avaldatakse või levitatakse poliitreklaami või korraldatakse selle edastamist, näiteks valimistel osalevat üksikkandidaati, registreeritud kolmandat isikut või erakonda ning sellist isikut või üksust, kes tavaliselt maksab poliitreklaami teenuste eest tasu.*
- (27) Poliitreklaami teenuste mõiste ei peaks haarama sõnumeid, mida jagavad isiklikel eesmärkidel üksikisikud. Üksikisikuid ei tuleks **siiski** käsitada isiklikel eesmärkidel tegutsevana, kui nad avaldavad sõnumeid, mille levitamise või avaldamise eest tasub [...] **kolmas isik**.
- (28) Juhul kui [...] **tellija kuulutab** [...] **reklaami** [...] poliitiliseks [...] [...], tuleks sellest selgelt teatada teistele poliitreklaami teenuste osutajatele. **Tellija peaks selle avalduse esitama tõeselt**. Lisaks tuleks pärast **reklaami** [...] tuvastamist poliitreklaamina jätkata selle levitamist kooskõlas läbipaistvusnõuetega. Näiteks tuleks eraisikute vahel jagatav [...] **käesoleva määruse tähenduses poliitreklaam** märgistada poliitreklaamina. **Lepingu raames toob suutmatus tegutseda heas usus kaasa lepingulise vastutuse**.

- (28a) Arvestades seda, et on oluline tagada eelkõige läbipaistvusnõuete tõhusus, peaks tellija ja tellija nimel tegutsev poliitreklaami teenuste osutaja edastama asjakohase teabe heas usus täielikult ja täpselt ja põhjendamatult viivituseeta, et võimaldada teistel ahelasse kuuluvatel poliitreklaami teenuste osutajatel järgida käesolevat määrust. Kui poliitreklaami avaldaja on ainus poliitreklaami teenuste osutaja, peaks tellija edastama sellise teabe poliitreklaami avaldajale. Ilmselt vale deklaratsiooni või teabe korral peaks reklaamiteenuste osutaja nõudma tellijalt ja tellija nimel tegutsevalt reklaamiteenuste osutajalt deklaratsiooni parandamist.*
- (28b) Deklaratsiooni või teavet tuleks pidada ilmselt valeks, kui see ilmneb reklaami sisust, tellija nimest või asjaomase teenuse osutamise kontekstist, ilma et oleks vaja täiendavat kontrolli või otsida lisateavet.*
- (29) Käesolevas määruuses sätestatud läbipaistvusnorme tuleks kohaldada üksnes poliitreklaami teenuste suhtes, st poliitreklaami suhtes, mida tavaliselt avaldatakse tasu eest, mis võib hõlmata ka mitterahalisi hüvitisi. Läbipaistvusnõudeid ei tuleks kohaldada sellise sisu suhtes, mille on üles laadinud digivahenduse teenuse (näiteks digiplatvormi) kasutaja ja mida digivahendaja levitab ilma konkreetse sõnumi edastamise korraldamise, avaldamise või levitamise eest tasu saamata, välja arvatud juhul, kui kasutajale on poliitreklaami esituse eest tasu maksnud kolmas isik.
- (30) Läbipaistvusnõudeid ei tuleks kohaldada ka teabe jagamisele elektroonilise side teenuste, nagu elektrooniliste sõnumiteenuste või telefonikõnede abil, kui teabe jagamine ei hõlma poliitreklaami teenust.

- (31) Põhiõiguste harta artikliga 11 kaitstud sõna- ja teabevabadus kätkeb üksikisiku õigust poliitilistele vaadetele, poliitilise teabe saamisele ja levitamisele ning poliitiliste ideede jagamisele. Iga *selle vabaduse* [...] piirangu kehtestamisel tuleb järgida põhiõiguste harta artiklit 52. *Seda* vabadust võib kohandada ja piirata juhul, kui see on põhjendatud õigustatud avaliku huviga ja on kooskõlas liidu õiguse üldpõhimõtetega, nagu proportsionaalsus ja õiguskindlus [...] [...]. See kehtib muu hulgas juhul, kui poliitilisi ideid edastatakse reklaamiteenuse osutajate kaudu.
- (31a) *Käesolev määrus ei tohiks kohustada liikmesriike võtma meetmeid, mis on vastuolus sõnavabadust, eelkõige ajakirjandusvabadust ja muude meediakanalite sõnavabadust käsitlevate aluspõhimõtetega, nagu need tulenevad põhiseaduslikest tavadest või normidest, mis reguleerivad ajakirjanduse ja muude meediakanalite õigusi ja kohustusi ning nende protseduurilisi tagatise, kui sellised normid on seotud vastutuse piiritlemise või piiramisega.*
- (32) Digivahendajate kohta tuleb märkida, et määrust (EL) 202[...]2/XX [digiteenuste õigusakt] kohaldatakse digivahendajate avaldatavate või levitatavate poliitreklaami esituste suhtes selliste horisontaaleskirjade kaudu, mida rakendatakse igat liiki internetireklaami, sealhulgas äri- ja poliitreklaami esituste suhtes. Käesolevas määruses esitatud poliitreklaami määratluse põhjal on asjakohane näha ette, et määruse (EL) 2022[...]XX [digiteenuste õigusakt] kohaldamisalasse kuuluvate reklaamide avaldajate, eelkõige väga suurte digiplatvormide suhtes kehtestatud läbipaistvusnõuded tuleb veelgi üksikasjalikumaks muuta. Eriti kehtib see poliitreklaami esituste rahastamist käsitleva teabe kohta. Käesoleva määruse nõuded ei mõjuta digiteenuste õigusakti sätteid, sealhulgas väga suurte digiplatvormide riskihindamis- ja riskimaandamiskohustusi seoses nende reklaamisüsteemidega.

- (33) Poliitreklaami[...] ettevalmistamine, edastamise korraldamine, edendamine, avaldamine ja levitamine võib hõlmata teenuseosutajate keerukat ahelat. Eriti kehtib see juhul, kui reklaami sisu ja suunamis- **ja võimendamiskriteeriumide** valikut, reklaamiesituse suunamiseks **ja võimendamiseks** kasutatavaid andmeid, suunamis- **ja võimendamismeetodeid**, reklaamiesituse edastamist ja selle levitamist kontrollib mitu eri teenuseosutajat. Näiteks võivad liidese kasutaja profiili ja pakutava reklaami sisu kokkusobitamist toetada automaatteenused selliste isikuandmetega, mis on kogutud otse teenuse kasutajalt ja tema veebikäitumise põhjal, aga ka tuletatud andmetega.
- (34) Pidades silmas, kui oluline on, et läbipaistvusnõuded tõhusalt toimiksid, ja et lihtsustada nende täitmise järelevalvet, peaksid poliitreklaami teenuste osutajad kandma hoolt selle eest, et teave, mida nad oma teenuste osutamisel koguvad, sealhulgas märges selle kohta, et reklaamiesitus on poliitiline, **on täielik ja tüpne ning** antakse edasi poliitreklaami avaldajale, kes teeb poliitreklaami esituse üldsusele kättesaadavaks. Toetamaks selle nõude tõhusat rakendamist ning osutatud teabe õigeaegset ja täpset esitamist, peaksid poliitreklaami teenuste osutajad **edastama selle teabe samaaegselt asjaomase teenuse osutamisega ning** kaaluma teabe automaatset edastamist poliitreklaami teenuste osutajate vahel ja seda soodustama. **Kui poliitreklaami teenuste osutaja saab teada, et tema edastatud teavet on ajakohastatud, peaks ta tagama, et ajakohastatud teave edastatakse asjaomasele poliitreklaami avaldajale.**
- (34a) **Poliitreklaami teenuste osutajat tuleks pidada teadlikuks asjaolust, et teavet tuleks ajakohastada, kui tellija või tema nimel tegutsev teenuseosutaja teavitab poliitreklaami teenuste osutajat asjakohasest muudatusest. Ka poliitreklaami avaldaja võib käesolevas määruses sätestatud teatamismehhanismi kaudu saada teada sellise ajakohastamise vajadusest.**

- (34b) *Kui poliitreklaami teenuste osutaja [...] saab teada ilmsest veast, ebatäpsusest või puudulikkusest edastatud teabes, peaks ta tegema mõistlikke jõupingutusi, et tagada sellise ilmse vea, ebatäpsuse või puuduse parandamine, eelkõige kinnitades poliitreklaami teenuse osutaja või, asjakohasel juhul, tellija enda esitatud teabe õigsust. See ei tohiks tähendada poliitreklaami teenuste osutaja üldist kohustust jälgida reklaami poliitilist laadi käsitlevate avalduste tõesust ega ülemäärast või kulukat teabe kogumise nõuet. Mõistlikke jõupingutusi võib käsitleda ka poliitreklaami teenuste osutaja ja tellija vahelises lepingus, kui see on asjakohane. Teenuste osutajate ja tellijate vahelised lepingud peaksid võimaldama teabe edastamist avaldaja ja tellija vahel, näiteks puuduva teabe või poliitreklaami avaldamise lõpetamise korral.*
- (34c) *Mõistlikud jõupingutused peaksid hõlmama hoolsaid ja objektiivseid meetmeid, näiteks asjaomase tellija või poliitreklaami teenuste osutajaga ühenduse võtmist, et teavet täiendada või parandada. Arvesse tuleks võtta eksliku teabe või puuduva teabe laadi ja tähtsust seoses käesolevas määruses sätestatud nõuetega.*
- (35) Juhul kui mõni kunstlik äriine või lepinguline konstruktsioon põhjustab **käesolevas** [...] määruses sätestatud läbipaistvusnõuetest kõrvalehiilimise ohtu, kohaldatakse neid nõudeid selle üksuse või nende üksuste suhtes, kes sisuliselt reklaamiteenust osutavad.
- (36) [...]

- (37) Konkreetsete nõuete kehtestamise kõrval ei tohiks ühtki käesolevas määruses sätestatud kohustust mõista nii, et sellega kehtestatakse vahendusteenuse osutajatele üldine kohustus jälgida füüsiliste või juriidiliste isikute jagatavat poliitilist sisu, samuti ei tohiks ühtki kohustust tõlgendada nii, et sellega kehtestatakse vahendusteenuse osutajatele üldine kohustus võtta ennetavaid meetmeid ebaseadusliku sisu või ebaseadusliku tegevusega seotud sisu vastu, mida need teenuseosutajad edastavad või salvestavad.
- (38) Poliitreklaami läbipaistvus peaks võimaldama kodanikel mõista, et neile näidatakse poliitreklaami esitust. Poliitreklaami avaldajad peaksid tagama, et iga poliitreklaami esitusega *koos esitatakse* [...] selge märkus selle kohta, et tegemist on poliitreklaamiga, ja selle kohta, kes reklaamiesituse tellis. Vajaduse korral võib tellija nimi sisaldada poliitilist logo. *Asjakohasel juhul tuleks poliitreklaam teha kättesaadavaks koos avaldusega, et poliitreklaam on suunatud või seda on võimendatud.* Poliitreklaami avaldajad peaksid kasutama tõhusat märgistust, võttes arvesse asjakohaste teadusuuringute arengut ja parimaid tavasid läbipaistvuse tagamisel reklaami märgistamise kaudu. *Teate esitusviis ja tellija nimi võib sõltuvalt kasutatavast vahendist olla erinev. Raadioringhäälinguteenuste puhul võib kasutada näiteks teate esitamist eelnevalt või järgnevalt.* Samuti peaksid *poliitreklaami avaldajad* [...] hoolitsema selle eest, et [...] *koos* iga poliitreklaamiga avaldatakse teave, mis aitab mõista poliitreklaami laiemat konteksti ja eesmärke – see võib sisalduda reklaamis endas või reklaami avaldaja võib kuvada selle oma veebisaidil, millele pääseb ligi lingi kaudu, *ruutkoodi (QR-kood)* või reklaami lisatud muu samaväärse selge ja kasutajasõbraliku juhise põhjal.

(39) Osutatud teave tuleks esitada läbipaistvusteates, mis peaks sisaldama ka tellija nime ning **asjakohasel juhul tellija üle lõplikku kontrolli omava üksuse** nime, et edendada vastutust poliitilises protsessis. Selgelt tuleks märkida tellija asukoht ja see, kas ta on füüsiline või juriidiline isik. Läbipaistvusteates ei tohiks esitada nende poliitreklaami tegemises osalevate isikute isikuandmeid, kes ei ole tellija või muu asjaomase poliitikas osalejaga seotud. Teade peaks sisaldama ka andmeid levitamisperioodi, seotud valimiste, konkreetse reklaami tegemise või kogu reklaamikampaania korraldamise eest saadud summa ja selle tegemise või korraldamise eest osaliselt või täielikult vastutasuks saadud muude hüvede väärtuse ning kasutatud rahaliste vahendite allika kohta ja muud teavet, mis toetab poliitreklaami esituse õiglast levitamist. Kasutatud rahaliste vahendite allikat puudutav teave võib näiteks sisaldada andmeid selle kohta, kas see allikas on avaliku või erasektori päritolu ja kas see asub Euroopa Liidus või mujal. Reklaamiga seotud valimisi või rahvahääletusi käsitlev teave peaks võimaluse korral sisaldama linki ametlikest allikatest pärit infole nendel valimistel või rahvahääletustel osalemise korra ja tingimuste või osalemise edendamise korra ja tingimuste kohta. **Läbipaistvusteade peaks olema kättesaadav kohe pärast reklaami avaldamist või levitamist ning selles esitatav teave peaks olema ajakohane.** Lisaks peaks läbipaistvusteade sisaldama teavet selle kohta, kuidas märgistada poliitreklaami esitusi käesolevas määruses sätestatud korras. See nõue ei tohiks piirata määruse (EL) 2022[...]/XXX [digiteenuste õigusakt] artiklite 14, 15 ja 19 kohast teavitamist käsitlevate sätete kohaldamist. **Poliitreklaami teenuse osutaja peaks tegema mõistlikke jõupingutusi, et tagada teabe täielikkus ja täpsus.**

- (40) Läbipaistvusteatesse lisatav teave peaks olema reklaamiesituses endas või kergesti leitav selles esitatud märke põhjal. ***Sõltuvalt kasutatud vahenditest võib teavet esitada eri viisil. Veebivälises reklaamis läbipaistvusteates sisalduva teabe hõlpsaks kättesaamiseks võiks kasutada näiteks spetsiaalset veebilehe linki, ruutkoodi (QR-kood) või samaväärseid kasutajasõbralikke tehnilisi vahendeid.*** Nõue, et teave läbipaistvusteate kohta peab olema muu hulgas kergesti märgatav, tähendab, et see tuleb esitada reklaamiesituses või koos esitusega väljapaistval viisil. Nõue, et läbipaistvusteates avaldatav teave peab olema kergesti kättesaadav, masinloetav (kui see on tehniliselt võimalik) ja kasutajasõbralik, tähendab, et see peab vastama puuetega inimeste vajadustele. Direktiivi 2019/882 (Euroopa ligipääsetavuse akt) I lisa sisaldab teabe, sealhulgas digitaalse teabe ligipääsetavuse nõudeid, kusjuures digitaalse teavitamise vahendeid tuleks kasutada selleks, et teha teave poliitreklaami kohta kättesaadavaks puuetega inimestele.
- (41) Läbipaistvusteadete koostamise eesmärk peaks olema suurendada kasutajate teadlikkust ja aidata selgelt tuvastada poliitreklaami esituse poliitilist olemust. ***Kui tehnilised vahendid võimaldavad, peaksid teated olema kavandatud nii, et need jääksid alles või oleksid kättesaadavad ka juhul, kui poliitreklaami esitust levitatakse edasi näiteks muul platvormil või kui see levib üksikisikute vahel. Läbipaistvusteates sisalduv teave tuleks avaldada siis, kui algab poliitreklaami esituse avaldamine ja kuni selle avaldamise lõpuni [...]. Poliitreklaami avaldaja peaks oma läbipaistvusteadete koos muudatustega hoidma alles viie aasta jooksul pärast viimast avaldamist ning tegema need taotluse korral kättesaadavaks.*** Säilitatav teave peaks sisaldama ka andmeid sellise poliitreklaami kohta, mille avaldamine lõpetati või mille kõrvaldas selle avaldaja. ***Poliitreklaami teenuste osutaja, kes ei ole väga suur digiplatvorm määruse (EL) 2022/XXX [digiteenuste õigusakt] tähenduses, peaks saama otsustada, millisel kujul seda teavet säilitatakse.***

- (42) Kuna poliitreklaami esitusi toovad üldsuseni poliitreklaami avaldajad, peavad nad koos poliitreklaami esituse avaldamise või levitamisega avaldama või levitama ka eespool osutatud teavet. *Kui poliitreklaami avaldaja saab mis tahes viisil teada, et poliitreklaam ei vasta käesoleva määruse kohastele läbipaistvusnõuetele, näiteks pärast individuaalset teavitamist, peaks ta tegema mõistlikke jõupingutusi käesoleva määruse kohaste nõuete täitmiseks. Kui teavet ei ole võimalik põhjendamatu viivitusega täiendada või parandada, [...] ei tohiks poliitreklaami avaldaja [...] teha kättesaadavaks sellist poliitreklaami või peaks peatama sellise poliitreklaami avaldamise või levitamise, mis ei vasta käesolevas määruses sätestatud läbipaistvusnõuetele. Sellises olukorras peaks poliitreklaami avaldaja teavitama asjaomast poliitreklaami teenuste osutajat ja vajaduse korral tellijat käesoleva määruse nõuete täitmiseks võetud mõistlikest meetmetest. Avaldaja peaks teavitama tellijat või tellija nimel tegutsevat teenuste osutajat, kui tema tellitavat poliitreklaami ei tehta kättesaadavaks või kui see peatatakse.*
- (42a) *Kui tellija või poliitreklaami teenuste osutaja saab teada, et poliitreklaami avaldaja edastatud või avaldatud teave on puudulik või ebatäpne, peaks ta põhjendamatu viivitusega võtma ühendust asjaomase poliitreklaami avaldajaga ning edastama asjakohasel juhul poliitreklaami avaldajale täieliku või parandatud teabe.*
- (42b) *Lepingud võivad sisaldada klauslit, mille kohaselt võib teabe parandamiseks või täiendamiseks võetud meetmete eest nõuda mõistlikku tasu.*
- (42c) *Käesolevas määruses sätestatud kohustusi täites peaksid poliitreklaami teenuste osutajad tegutsema erapooletult ning võtma nõuetekohaselt arvesse põhiõigusi ja muid õigusi ja õigustatud huve. Poliitreklaami teenuste osutaja peaks eelkõige pöörama nõuetekohast tähelepanu väljendusvabadusele ja teabele juurdepääsule, kaasa arvatud meediavabadusele ja meedia mitmekesisusele.*

- (42d) Lisaks peaksid need poliitreklaami avaldajad, kes on väga suured digiplatvormid määruse (EL) 202[...]2/XXX [digiteenuste õigusakt] tähenduses, **tagama, et iga poliitreklaami puhul tehakse** läbipaistvusteates sisalduv teave **viivitamata kättesaadavaks** määruse [digiteenuste õigusakt] artikli 39 kohaselt avaldatud andmekogude kaudu, mis sisaldavad teavet reklaamiesituste kohta. **Sellist teavet tuleks ajakohastada ja see esitatakse vastavalt juurdepääsetavuse, andmestruktuuri ja juurdepääsu kokkulepitud tööstusstandarditega üldkasutatava avalikult kättesaadava rakendusliidese kaudu. On asjakohane ette näha määruse (EL) 2021/XX [digiteenuste õigusakt] artiklis 39 osutatud andmekogude suhtes kehtestatud läbipaistvusnõuete täiendav täpsustamine. See puudutab peamiselt teavet eemaldatud poliitreklaami ja selle tagasivõtmise põhjuste kohta, eelkõige teavet juhtumite kohta, mil poliitreklaam on valesti märgistatud või suunatud ebaseaduslikult. Lisaks võivad väga suured digiplatvormid avaldada muud teavet reklaami mõju kohta, sealhulgas teavet klõpsamismäära kohta. Teisi poliitreklaami teenuste osutajaid tuleks julgustada looma sarnaseid poliitreklaami andmekogusid.** See hõlbustab huvitatud osalejate, sealhulgas teadlaste tööd nende konkreetses rollis toetada vabu ja õiglasi valimisi või rahvahääletusi ja õiglasi valimiskampaaniaid, kontrollides muu hulgas poliitreklaami esituse tellijaid ja analüüsides poliitreklaami maastikku.
- (43) Juhul kui poliitreklaami teenuste osutaja, kes majutab või muul viisil talletab ja esitab poliitreklaami esituse sisu, seisab eraldi poliitreklaami teenuste osutajast, kelle kontrolli all on veebisait või muu liides, mis lõpuks poliitreklaami **esitab**[...], tuleks neid reklaami märgistuse ning läbipaistvusteate ja asjakohase teabe kättesaadavuse tagamiseks üheskoos käsitada reklaamiesituse avaldajatena, kellest igaüks vastutab oma konkreetse teenuse eest. Nende lepingud peaksid **võimaldama** [...] käesoleva määruse täitmist.

- (44) Poliitilisse arutellusse võib anda kasuliku panuse teave poliitreklaami teenuste osutamise eest saadud summade ja nende teenuste eest osaliselt või täielikult vastutasuks saadud muude hüvede väärtuse kohta. On oluline tagada, et poliitreklaami **teenuste osutajate** koostatud aastaaruanded annaksid vajaliku ülevaate poliitreklaamiga seotud tegevusest [...]. Järelevalve ja aruandekohustuse toetamiseks peaks selline aruandlus hõlmama teavet poliitreklaami suunamise kulude kohta asjaomasel perioodil konkreetsete kampaaniate või kandidaatide kaupa. Ebaproportsionaalse koormuse vältimiseks ei tohiks läbipaistvusega seotud aruandluskohustusi kohaldada nende ettevõtjate suhtes, kes kuuluvad direktiivi 2013/34/EL artikli 3 **lõigetes 1–[...]**3[...] osutatud kategooriasse.
- (45) Poliitreklaami teenuseid osutavad poliitreklaami avaldajad peaksid kehtestama mehhanismid, mille kaudu **füüsilised või juriidilised isikud** [...] saaksid neile teada anda, et nende avaldatud konkreetne poliitreklaami esitus ei vasta käesoleva määruse nõuetele. Sellistest reklaamiesitustest teatamise mehhanisme peaks olema kerge leida ja kasutada ning need peaksid olema kohandatud vastavalt reklaamiesituse avaldaja levitatava reklaamiesituse vormile. Võimaluse korral peaksid need mehhanismid sisalduma reklaamiesituses endas, näiteks selle avaldaja veebisaidil. **Vajaduse korral peaks poliitreklaami avaldaja kehtestama tehnilised meetmed infotehnoloogilise turvalisuse miinimumstandardite tagamiseks, sealhulgas meetmed kaitseks automaatse teavitamise vastu.** Poliitreklaami avaldajad peaksid võimaluse korral saama tugineda juba olemasolevatele mehhanismidele. **Näiteks**, [...] kui poliitreklaami avaldaja on veebimajutusteenuste osutaja digiteenuste õigusakti tähenduses, võib ta seoses [...] nende poliitreklaamidega, mida ta teenuse saaja taotlusel majutab, **tugineda digiteenuste õigusakti artikli 14 kohaselt tema poolt loodud teavitamismehhanismile teadete puhul, mis käsitlevad käesolevale määrusele mitte vastavaid reklaame.** [...]

- (45a) *Poliitreklaami avaldajad võivad kehtestada käesoleva määruse kohaste teatamismehhanismide jaoks konkreetsed vormid, mille väljad tuleb täita, näiteks esitada teave, mis võimaldab tuvastada väidetava nõuetele mittevastava reklaami, teatise esitamise põhjuste selgitus, teatise esitanud füüsilise või juriidilise isiku nimi ja e-posti aadress ning avaldus, mis kinnitab heauskset veendumust esitatud teabe õigsuse kohta.*
- (45b) *Poliitreklaami avaldaja peaks tegema mõistlikke jõupingutusi, et käsitleda käesoleva määruse kohaselt saadud teateid hoolikalt, objektiivselt ja viivitamata. Kui teade sisaldab piisavalt teavet, mis võimaldab hoolikal poliitreklaami avaldajal ilma üksikasjaliku uurimiseta tuvastada, et teave on puudulik või ebatäpne, tuleks poliitreklaami avaldajat pidada teabe ebatäpsusest või ebatäielikkusest teadlikuks ning ta peaks tegutsema põhjendamatu viivitusega, võttes ühendust asjaomaste teenuseosutajate ja vajaduse korral tellijaga. Poliitreklaami avaldaja peaks teavitama teate esitanud isikut sellega seoses võetud järelemeetmetest vähemalt vastava taotluse korral.*
- (45c) *Et tagada läbipaistvusnõuete tõhusus valimiste või rahvahääletuse ajal, peaksid poliitreklaami avaldajad, kes on väga suured digiplatvormid määruse (EL) 2022/XXX [digiteenuste määrus] tähenduses, töötleva viimase kuu jooksul enne valimisi või rahvahääletust kõiki teateid, mis ta on vastavate valimiste või vastava referendumiga seotud reklaami kohta saanud, 48 tunni jooksul, võttes ühendust asjaomase poliitreklaami teenuse osutajaga ja asjakohasel juhul tellijaga.*
- (45d) *Poliitreklaami avaldaja tegevus peaks olema rangelt sihipärane selles mõttes, et selle eesmärk peaks olema eeskätt parandada või täiendada vajalikku teavet ja ainult viimase abinõuna kõrvaldada konkreetne teave, mis ei vasta käesolevale määrusele, võttes nõuetekohaselt arvesse sõna- ja teabevabadust ning muid põhiõigusi.*

- (46) Selleks et võimaldada konkreetsetel üksustel täita demokraatias oma rolli, on asjakohane sätestada normid poliitreklaami esituses avaldatud või läbipaistvusteates sisalduva teabe edastamiseks huvitatud osalejatele, nagu kontrollitud teadlastele, ajakirjanikele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja *tunnustatud*[...] valimisvaatlejatele, et toetada nende ülesannete täitmist demokraatlikus protsessis. Poliitreklaami teenuste osutajad ei peaks olema kohustatud vastama teabenõuetele, mis on selgelt põhjendamatud, *ebaselged* või ülemäärased. Lisaks peaks asjaomastel teenuseosutajatel olema lubatud nõuda [...] kulukate teabenõuete eest mõistlikku tasu, arvestades teabe esitamise halduskulusid.

(47) Isikuandmeid, mida kogutakse üksikisikutelt kas otse või kaudselt – näiteks tuletatud andmed, mis saadakse üksikisikute rühmitamisel vastavalt nende eeldatavatele huvidele või mis tuletatakse nende internetikasutuse, käitumisprofiilide koostamise ja muude analüüsimeetodite abil –, kasutatakse üha enam poliitiliste sõnumite suunamiseks valijarühmadele, üksikvalijatele või üksikisikutele ja nende sõnumite mõju võimendamiseks. Isikuandmete, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679³ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725⁴ alusel *isikuandmete eriliikide* [...] töötlemise põhjal saab eri valijarühmi või üksikisikute rühmi segmentida ja nende omadusi või nõrku kohti ära kasutada, levitades näiteks reklaamiesitusi konkreetsetel hetkedel ja konkreetsetes kohtades, et saada kasu olukorrast, kus need rühmad on teatavale teabele/sõnumile eriti vastuvõtlikud. Sellel on selge kahjulik mõju kodanike põhiõigustele ja -vabadustele, mis on seotud nende isikuandmete töötlemisega, ning vabadusele saada objektiivset teavet, kujundada oma arvamust, teha poliitilisi otsuseid ja kasutada oma hääleõigust. See mõjutab negatiivselt demokraatlikku protsessi. Võrreldes määrusega (EL) 2016/679 ja määrusega (EL) 2018/1725 tuleks kehtestada täiendavad piirangud ja tingimused. Selliste käesolevas määruses sätestatud suunamis- ja võimendamismeetodite kasutamise tingimused, mis hõlmavad isikuandmete töötlemist poliitreklaami kontekstis, peaksid põhinema ELi toimimise lepingu artiklil 16.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

(48) Poliitreklaami suunamis- ja võimendamismeetodid, mis hõlmavad määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõikes 1 ja määruse (EL) 2018/1725 artikli 10 lõikes 1 osutatud andmete *eriliikide* töötlemist, tuleks seepärast ära keelata. Selliste meetodite kasutamine peaks olema lubatud üksnes vastutavatele töötlejatele või *ende* [...] nimel tegutsevale isikule andmesubjekti sõnaselgel nõusolekul või juhul, kui andmeid töödeldakse poliitilise, filosoofilise, religioosse või ametiühingulise suunitlusega sihtasutuse, ühenduse või muu mittetulundusühingu õiguspärase tegevuse raames, mille suhtes kohaldatakse vajalikke kaitsemeetmeid, ning tingimusel, et töödeldakse ainult asjaomase ühingu liikmete või endiste liikmete või selliste isikute andmeid, kes on kõnealuse ühinguga püsivalt seotud selle tegevuse eesmärkide tõttu, ning et isikuandmeid ei avalikustata väljaspool seda ühingut ilma andmesubjektide nõusolekuta. Sellega peaksid kaasnema *täiendavad* [...] kaitsemeetmed. Nõusolekut tuleks mõista nõusolekuna määruse (EL) 2016/679 ja määruse (EL) 2018/1725 tähenduses. Juhul, [...]kui suunamis- ja võimendamismeetodeid kasutatakse määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõikes 1 ja määruse (EL) 2018/1725 artikli 10 lõikes 1 osutatud isikuandmete töötlemist hõlmava poliitreklaami avaldamiseks, edendamiseks või levitamiseks, ei tohiks olla võimalik tugineda määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõike 2 punktides b, c, e, f, g, h, i ja j ning määruse (EL) 2018/1725 artikli 10 lõike 2 punktides b, c, e, f, g, h, i ja j sätestatud eranditele. ***Käesolev määrus ei mõjuta määruse (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725 muude sätete kohaldamist, sealhulgas selliste, mis käsitlevad nõusoleku andmist ja tagasivõtmist, automatiseeritud töötlusel, sealhulgas profiilianalüüsil põhinevate üksikotsuste tegemist ja õigust esitada vastuväiteid. Käesoleva määruse nõuete rakendamiseks tuleb anda selgesõnaline nõusolek määruste (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725 tähenduses eraldi ja konkreetselt poliitreklaami jaoks. Kooskõlas liidu õigusega peaksid vastutavad töötlejad tagama, et otsuste tegemist ei mõjuta petuelemendid, mis moonutavad või takistavad sõltumatut ja teadlikku otsuste tegemist, sealhulgas eelnevalt märgistatud lahtrid ning muud kallutatud ja läbipaistmatud meetodeid, mis ajendavad üksikisikuid tegema konkreetseid otsuseid, mida nad muidu ei oleks ehk teinud. Eelkõige peaks üksikisikutelt otsuste saamise mehhanism olema selge ja kergesti kasutatav ning alternatiivide suhteline tähtsus ei tohiks püüda mõjutada üksikisiku otsust. Üksikisikutele sellega seoses antav teave peaks olema kokkuvõtlik, koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles ning olema kergesti, silmatorkavalt ja vahetult kättesaadavaks tehtud.***

- (48a) Erakonnasiseseid sõnumeid oma liikmetele ei tohiks pidada seoses poliitreklaamiga kasutatavaks suunamismeetodiks, kui selline edastamine piirdub liikmetega ja põhineb isikuandmetel, mille need liikmed on selleks sõnaselgelt esitanud.*
- (48b) Eriti haavatav rühm, keda saab suunamis- ja võimendamismeetodite väärkasutamise abil ära kasutada, on väga noored. Kuigi neil ei ole veel hääleõigust, võidakse nad sihikule võtta arutelu mõjutamise eesmärgil. Keelatud peaksid seega olema suunamis- ja võimendamismeetodid, mis hõlmavad sellise isiku isikuandmete töötlemist, mille puhul teatakse piisava kindlusega, et ta on poliitreklaamiga seoses siseriiklike õigusnormidega kehtestatud valimisõiguslikust east vähemalt üks aasta noorem.*

- (49) Suurema läbipaistvuse ja vastutuse tagamiseks **ning olenemata sellest, kas poliitreklaam hõlmab teenust või mitte, tuleks rakendada täiendavaid kaitsemeetmeid**, kui kasutatakse isikuandmete töötlemist hõlmavaid poliitreklaami suunamise ja võimendamise meetodeid, **mis ei ole määrusega keelatud. Selliseid täiendavaid läbipaistvuse ja vastutuse nõudeid tuleks kohaldada ühelt poolt andmete eriliike hõlmava töötlemise suhtes, kui andmesubjekt on andnud selleks selgesõnalise nõusoleku või kui töötlemine toimub tema õiguspärase tegevuse raames, nagu on osutatud määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõike 2 punktides a ja d ning määruse (EL) 2018/1725 artikli 10 lõike 2 punktides a ja d, ning teiselt poolt isikuandmete töötlemise suhtes poliitreklaami kontekstis, mis ei hõlma andmete eriliike. Need täiendavad nõuded peaksid täiendama olemasolevaid kaitsemeetmeid, kaasa arvatud neid, mis käsitlevad automatiseeritud töötlusel põhinevate otsuste tegemist kooskõlas määruse (EL) 2016/679 artikliga 22 ja määruse (EL) 2018/1725 artikliga 24. [...] Vastutavad töötlejad** peaksid [...] võtma vastu, [...] rakendama ja tegema üldsusele kättesaadavaks strateegia, [...] milles kirjeldatakse, **kuidas** selliseid meetodeid **kasutatakse** [...] ning pidama arvestust oma asjakohase tegevuse üle.
- Poliitreklaami esituse avaldamisel, edendamisel või levitamisel suunamis- ja võimendamismeetodeid kasutades peaksid vastutavad töötlejad andma koos poliitreklaami esitusega teavet, mis võimaldab asjaomasel isikul mõista suunamise loogikat ja peamisi parameetreid ning seda, kas on kasutatud kolmandate isikute andmeid ja täiendavaid analüüsimeetodeid, sealhulgas kas reklaamiesituse suunamist on selle avaldamise ajal veelgi optimeeritud.
- (50) Suunamis- või võimendamismeetodeid kasutavad poliitreklaami avaldajad peaksid lisama oma läbipaistvusteatesse vajaliku teabe, mis võimaldab asjaomasel isikul mõista kasutatud meetodi loogikat ja peamisi parameetreid ning seda, kas on kasutatud kolmandate isikute andmeid ja täiendavaid analüüsimeetodeid. [...]

- (50a) *Läbipaistvuse ja vastutuse nõudeid tuleks kohaldada kõigi vastutavate töötajate suhtes, olenemata sellest, kas ta tegutseb iseseisvalt, koos poliitreklaami teenuste osutajaga või on poliitreklaami avaldajaga sama üksus.* Kui vastutav töötaja ja reklaami avaldaja ei ole üks ja sama isik, peaks vastutav töötaja edastama poliitreklaami avaldajale oma sisestrategia [...] ning tagama, et poliitreklaami avaldajale edastatakse täpselt ja õigeaegselt muu teave, mis on vajalik käesoleva määruse järgimiseks [...].
- (50b) Reklaamiteenuste osutajad peaksid [...] edastama poliitreklaami avaldajale teabe, mis on vajalik nende käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmiseks. Sellise teabe esitamine võiks toimuda automaatselt ja olla standardite alusel integreeritud tavapärastesse äriprotsessidesse.
- (51) Et anda üksikisikutele suuremad võimalused kasutada oma andmekaitseõigusi, peaksid poliitreklaami avaldajad andma andmesubjektidele lisateavet ja tõhusad vahendid toetamaks nende ELi andmekaitse õigusraamistikust tulenevate õiguste kasutamist, sealhulgas nõusoleku vaidlustamist või tagasivõtmist seoses suunatud poliitreklaami esitusega. Seda teavet peaks olema lihtne leida ka otse läbipaistvusteatest. Vahendid, mida üksikisikutele nende õiguste kasutamise toetuseks võimaldatakse, peaksid olema tõhusad ja aitama vältida poliitreklaami esituste isikule suunamist, samuti nende suunamist konkreetsete kriteeriumide alusel ning ühe või mitme konkreetse vastutava töötaja poolt.
- (52) Komisjon peaks soodustama määruse (EL) 2016/679 artiklis 40 osutatud toimimisujuhendite koostamist, et toetada andmesubjektide õiguste kasutamist selles kontekstis.
- (53) Teave, mis tuleb esitada vastavalt kõigile käesoleva määruse kohastele suunamis- ja võimendamismeetodite kasutamise nõuetele, peaks olema kergesti juurdepääsetavas, selgelt nähtavas ja kasutajasõbralikus vormingus ning lihtsas keeles.

- (54) On asjakohane kehtestada eeskirjad suunamist käsitleva teabe edastamise kohta teistele huvitatud üksustele. Kohaldatav kord peaks olema kooskõlas läbipaistvusnõuetest tuleneva teabedastuse korruga.
- (55) Liidus teenuseid pakkuvad, ent kolmandas riigis asutatud poliitreklaami teenuste osutajad peaksid määrama liidus oma volitatud esindaja, et oleks võimalik korraldada tõhusat järelevalvet selle üle, kuidas need teenuseosutajad käesolevat määrust täidavad. Selliseks esindajaks võib olla määruse (EL) 2016/679 artikli 27 alusel määratud esindaja või määruse (EL) 2022[...]/XXX [digiteenuste õigusakt] artikli 11 alusel määratud esindaja.
- (55a) Määratud esindaja peaks end registreerima ühe selleks määratud pädevas asutuses. Väljaspool liidu territooriumi asutatud poliitreklaami teenuste osutajate määratud esindajate kohta kergesti leitava teabe pakkumise huvides peaks asjaomane pädev asutus avaldama veebis teabe oma territooriumil asuvate esindajate kohta ja seda korrapäraselt ajakohastama. Komisjon peaks looma portaali, mis ühendab liikmesriikide pakutavaid veebisaitte.***
- (56) Käesoleva määruse järgimise tõhusa järelevalve huvides on vaja anda järelevalveasutustele pädevus jälgida ja tagada määruse täitmist. Sõltuvalt iga liikmesriigi õigussüsteemist ja kooskõlas kehtivate liidu õigusaktidega, sealhulgas määrustega (EL) 2016/679 ja (EL) 2022[...]/xxx [digiteenuste õigusakt], võidakse selline pädevus anda erinevatele riiklikele õigus- või haldusasutustele.

- (57) Liikmesriigid peaksid määrama pädevad asutused, kes teeksid käesoleva määruse alusel järelevalvet digivahenduse teenuste üle ja tagaksid, et selline järelevalve oleks kooskõlas määruse (EL) [digiteenuste õigusakt] artikli 38 kohaselt määratud pädevate asutuste tehtava järelevalvega. Digiteenuste koordinaatorid, kes on määruse (EL) [digiteenuste õigusakt] kohaselt nimetatud igas liikmesriigis, peaksid igal juhul vastutama nende küsimuste koordineerimise tagamise eest riigi tasandil ja tegema vajaduse korral piiriülest koostööd teiste digiteenuste koordinaatoritega, järgides määruses (EL) [digiteenuste õigusakt] sätestatud mehhanisme. Käesoleva määruse kohaldamise raames peaksid need mehhanismid piirduma liikmesriikide digiteenuste koordinaatorite koostööga ega tohiks hõlmata laienemist liidu tasandile, nagu on sätestatud määruses (EL) [digiteenuste õigusakt].
- (58) Liikmesriigid peaksid määrama *asjaomased* pädevad asutused, et teha järelevalvet käesoleva määruse nende aspektide üle, mis ei kuulu määruse (EL) 2016/679 ja määruse (EL) 2018/1725 järelevalveasutuste pädevusse. Põhiõiguste ja -vabaduste, õigusriigi põhimõtte, demokraatlike põhimõtete ja üldsuse usalduse säilimiseks poliitreklaami järelevalves ja selle vastu on oluline, et sellised asutused oleksid *erapooletud*, välisest sekkumisest või poliitilisest survest struktuuriliselt sõltumatud ning et neil oleksid volitused teha tõhusat järelevalvet ja võtta vajalikke meetmeid, tagamaks käesoleva määruse ja iseäranis selle artiklis 7 sätestatud kohustuste täitmise. **Kuigi** liikmesriigid võivad määrata järelevalvet tegema eelkõige oma reguleerivad asutused või organid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/13/EL⁵ artiklile 30, **võivad nad määrata ka muid asutusi, näiteks valimis- või õigusasutusi.**

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

- (59) Kui liidu õigusel on juba olemas normid, mis käsitlevad pädevate asutuste teavitamist ning koostööd nende asutustega ja nende vahel, näiteks määruse (EL) 2021/XXX [digiteenuste õigusakt] artikkel 9 või määruse (EL) 2016/679 eeskirjad, tuleks neid norme kohaldada mutatis mutandis käesoleva määruse asjaomaste sätete suhtes.
- (59a) Käesoleva määruse sätete tulemusliku kohaldamise, järelevalve ja jõustamise toetamiseks ning ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679, määruse (EL) 2018/1725 ja digiteenuste määruse kohaldamist, on vaja kindlaks määrata, milline pädev asutus peaks vastutama, kui teenuseid osutatakse rohkem kui ühes liikmesriigis või kui teenuste osutaja põhitegevus toimub väljaspool liikmesriiki, kus on tema peamine tegevuskoht või määratud esindaja. Kui teenuste osutaja osutab poliitreklaami teenuseid rohkem kui ühes liikmesriigis, peaks käesoleva määruse sätete tõhusa kohaldamise, järelevalve ja jõustamise eest üldjuhul vastutama selle liikmesriigi pädev asutus või pädevad asutused, kus on poliitreklaami teenuste osutaja peamine tegevuskoht. Teenuste osutaja peamise tegevuskoha kindlaksmääramisel peaksid pädevad asutused arvestama teenuste osutaja peakontori või registrijärgse asukohaga, kus toimub põhiline finantstegevus ja tegevuse juhtimine.**
- (59b) Kõikide liikmesriikide pädevad asutused peaksid oma uurimis- ja täitmise tagamise volituste raames tegema koostööd ja vajaduse korral üksteist abistama. Kui käesoleva määruse kahtlustatav rikkumine puudutab üksnes pädevat asutust või pädevaid asutusi, kelle riigis ei asu poliitreklaami teenuste osutaja peamine tegevuskoht, peaks asjaomane pädev asutus või asjaomased pädevad asutused teavitama peamiseks tegevuskohaks oleva riigi pädevat asutust, kes peaks seda küsimust vastavalt hindama ja vajaduse korral võtma vajalikud täitmise tagamise meetmed.**
- (59c) Selleks et veelgi hõlbustada käesoleva määruse tõhusat kohaldamist ja jõustamist piiriüleste teenuste osutamise korral, võib peamiseks tegevuskohaks oleva riigi pädev asutus juhul, kui väidetava rikkumise uurimine on seotud poliitreklaami teenuste osutamisega ühes või mitmes liikmesriigis, kus ei asu teenuste osutaja peamine tegevuskoht, algatada ja võtta enda juhtida ühise uurimise, kuhu on kaasatud asjaomane pädev asutus või asjaomased pädevad asutused.**

- (60) Käesoleva määruse täitmise järelevalve eest vastutavad asutused peaksid tegema omavahel koostööd nii riikide kui ka ELi tasandil, kasutades parimal viisil ära olemasolevaid struktuure, sealhulgas riiklikke koostöövõrgustikke, soovitusel C(2018) 5949 final osutatud Euroopa valimiskoostöö võrgustikku ja direktiivi 2010/13/EL alusel loodud audiovisuaalmeedia teenuste Euroopa regulaatorasutuste rühma. Selline koostöö peaks hõlbustama kiiret ja turvalist teabevahetust küsimustes, mis on seotud käesoleva määruse kohaste järelevalve- ja täitmise tagamise ülesannetega ning aitama seejuures teha ühiselt kindlaks rikkumisi, jagada üksteisega tähelepanekuid ja oskusteavet ning teha koostööd asjaomaste õigusnormide kohaldamise ja nende täitmise tagamise vallas.
- (60a) Selleks et tagada tõhus ja struktureeritud koostöö kõigi pädevate asutuste vahel, peaksid liikmesriikide määratud eksperdid kohtuma korrapäraselt liidu tasandil, eelkõige Euroopa valimiskoostöö võrgustiku raames, tehes tihedat koostööd audiovisuaalmeedia teenuste Euroopa regulaatorasutuste rühmaga ja muude asjaomaste võrgustikega. Et tugevdada koostööd ning teabe ja tavade vahetamist liidu tasandil, peaks Euroopa valimiskoostöö võrgustik tegema tihedat koostööd audiovisuaalmeedia teenuste Euroopa regulaatorasutuste rühmaga, eelkõige seoses aruandlusega käesoleva määruse üle peetud arutelude kohta.***

- (61) Määruses sätestatud kohustuste tõhusa kohaldamise hõlbustamiseks on vaja anda liikmesriikide ametiasutustele volitused nõuda **poliitreklaami teenuste osutajatelt** [...] teavet poliitreklaami esituse läbipaistvuse kohta. Pädevatele asutustele edastatav teave võib olla seotud konkreetse reklaamikampaania, konkreetse aasta või konkreetsete reklaamiesitustega. Tagamaks, et sellise teabe nõudeid saab tulemuslikult ja tõhusalt täita ning et samal ajal ei panda poliitreklaami teenuste osutajatele ebaproportsionaalset koormust, on vaja kehtestada kindlad tingimused, millele need teabenõuded peaksid vastama. Poliitreklaami teenuste osutajad peaksid iseäranis valimisprotsessi õigeaegse järelevalve huvides vastama pädevate asutuste teabenõuetele kiiresti ja alati **kümne** [...] tööpäeva jooksul pärast nõude saamist. **Valimiskampaania viimasel kuul tuleks nende kohustuste rikkumist käsitada kodanike õigusi negatiivselt ja tõsiselt mõjutavana ning seepärast peaks poliitreklaami teenuse osutaja esitama nõutud teabe 48 tunni jooksul. Poliitreklaami teenuste osutajad, kes kuuluvad mõnda direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõigetes 1–3 osutatud kategooriasse, peaksid tegema mõistlikke jõupingutusi, et esitada nõutud teave põhjendamatu viivitusega, võimaluse korral enne valimiste või rahvahääletuse kuupäev.** Õiguskindluse ja kaitseõiguse tagamiseks peaksid pädevalt asutuselt saadud teabenõuded sisaldama piisavaid põhjendusi ning teavet olemasolevate õiguskaitsevahendite kohta. Poliitreklaami teenuste osutajad peaksid määrama pädevate asutustega suhtlemiseks kontaktpunktid. Sellised kontaktpunktid võiksid olla elektroonilised.
- (62) Liikmesriigid peaksid määrama käesoleva määruse kohaldamiseks liidu tasandi kontaktpunkti. See kontaktpunkt peaks võimaluse korral olema Euroopa valimiskoostöö võrgustiku liige. Kontaktpunkt peaks hõlbustama liikmesriikide pädevate asutuste koostööd järelevalve- ja täitmise tagamise ülesannete täitmisel, vahetades eelkõige teavet teiste liikmesriikide kontaktpunktide ja oma **liikmesriigi** pädevate asutustega.

(63) Liikmesriikide ametiasutused peaksid tagama, et käesolevas määruses sätestatud kohustuste rikkumise eest määratakse [...] trahv või rahaline karistus **ja rakendatakse asjakohastel juhtudel muid õiguskaitsevahendeid**. Seda tehes peaksid nad arvesse võtma rikkumise laadi, raskusastet, korduvust ja kestust ning pidama silmas kaalul olevat avalikku huvi, ellu viidud tegevuse ulatust ja laadi ning **kui see on asjakohane**, rikkuja majanduslikku suutlikkust. Selles kontekstis tuleks pöörata tähelepanu artiklites **5 ja 7** sätestatud kohustuste olulisusele käesoleva määruse eesmärkide edukal saavutamisel. Lisaks peaksid ametiasutused arvesse võtma seda, kas [...] **poliitreklaami teenuste osutaja või tellija** jätab käesolevast määrusest tulenevad kohustused täitmata süstemaatiliselt või korduvalt ja viivitab sealjuures teabe edastamisega huvitatud üksustele, ning kui see on asjakohane, siis seda, kas poliitreklaami teenuste osutaja tegutseb mitmes liikmesriigis. Piisavaid ja kättesaadavaid menetluslikke tagatise nõuetekohaselt arvesse võttes **peaksid** rahalised karistused, [...] [...] trahvid ja **muud õiguskaitsevahendid** olema igal üksikjuhul tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning aitama eelkõige tagada, et poliitiline arutelu jääb avatuks ja kõik võivad selles osaleda.

(63a) Kooskõlas vastutuse üldpõhimõtetega ei või poliitreklaami teenuste osutajat karistada, kui ta tegutses sellise tellijalt saadud ebatäpse või valeteabe alusel, mis ei olnud ilmselgelt ekslik, tingimusel et ta ei saanud veast teada hilisemas etapis.

(63b) Selleks et toetada käesoleva määruse kohaldamist ja järelevalvet, peaksid pädevad asutused käsitlema füüsilistelt või juriidilistelt isikutelt saadud teateid käesoleva määruse võimaliku rikkumise kohta, ning teavitavad teate esitanud isikut sellega seoses võetud järeelmeetmetest vähemalt vastava taotluse korral. Valimistele või rahvahääletusele vahetult eelneva kuu jooksul käsitletakse kõiki poliitreklaami puudutavaid teateid, mis on saadud seoses asjaomaste valimiste või asjaomase rahvahääletusega, põhjendamatu viivitusega.

- (64) Kui pädevad asutused kasutavad käesoleva määruse kohaseid volitusi, kohaldatakse vastavalt liidu ja siseriiklikule õigusele asjakohaseid menetluslikke tagatisi, sealhulgas tõhusaid õiguskaitsevahendeid ja nõuetekohaseid menetlusi.
- (65) *Käesoleva määruse täitmise toetamiseks tuleks teenuste osutajatele ja muudele huvitatud üksustele anda õigeaegset ja kergesti kättesaadavat teavet riiklike valimiste ja rahvahääletuste kuupäevade kohta. Seepärast peaksid liikmesriigid avaldama oma valimiste ja rahvahääletuste kuupäevad. Kõnealune teave peaks olema hõlpsasti kättesaadav ja õigeaegne. Samuti peaksid nad esitama selle teabe üldsusele komisjoni poolt kättesaadavaks tehtud portaali kaudu kohe pärast valimiste ja rahvahääletuste kuupäevade väljakuulutamist[...].*
- (65a) *Käesoleva määruse tõhusa rakendamise toetamiseks julgustatakse komisjoni koostama vajaduse korral suunised poliitreklaami tuvastamise ja karistuste kohaldamise kohta.*
- (66) Et täita käesoleva määruse eesmärke, tuleks komisjonile delegeerida õigus võtta aluslepingu artikli 290 kohaselt vastu õigusakte seoses artikli 7 lõikega 8 [...], et täpsustada, millises vormis tuleks sätestada nõuded teabe esitamisele läbipaistvusteadetes kõnealuses artiklis sätestatud korras; ning seoses artikli 12a lõikega 6 [...], et veelgi täpsustada, millises vormis tuleks sätestada nõuded teabe esitamisele suunamise kohta. On eriti oluline, et komisjon korraldaks asjakohaseid konsultatsioone, *koos* [...] iga liikmesriigi määratud ekspertidega, ja et need konsultatsioonid toimuksid kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

- (67) Komisjon peaks esitama kahe aasta jooksul pärast iga Euroopa Parlamendi valimist avaliku aruande käesoleva määruse hindamise ja läbivaatamise kohta. Aruande koostamisel peaks komisjon võtma arvesse ka käesoleva määruse rakendamist muude liidus toimuvate valimiste ja rahvahääletuste kontekstis **ning käesoleva määruse mõju väikestele ja keskmise suurusega meediaettevõtjatele. Aruandes tuleks eelkõige hinnata määruse toimivust seoses konkreetsete poliitreklaami tegemise viisidega, isikuandmete töötlemise täiendavat piiramist seoses käesoleva määrusega reguleeritud suunamis- ja võimendamismeetoditega, liikmesriikide kohaldatud karistuste liiki ja suurust ning nõuet luua kogu veebipõhise poliitreklaami jaoks avalikud andmekogud.** Aruandes tuleks muu hulgas analüüsida, kas käesoleva määruse lisad on endiselt asjakohased, ja kaaluda nende läbivaatamise vajadust.
- (68) Määruses (EL) 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist, on ette nähtud täiendavad kohustused seoses poliitreklaami kasutamisega Euroopa tasandi erakondade poolt.
- (69) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt aidata kaasa poliitreklaami ja sellega seotud teenuste siseturu nõuetekohasele toimimisele ning kehtestada normid suunamise kasutamise kohta poliitreklaami avaldamisel ja levitamisel, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ja neid saab seepärast paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta käesoleva määruse vastu kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (70) Käesolev määrus ei piira direktiivis 2000/31/EÜ sätestatud normide, sealhulgas selle artiklites 12–15 sätestatud vahendusteenuste osutajate vastutust käsitlevate normide kohaldamist (direktiivi on muudetud määrusega (EL) 2021/XXX [digiteenuste õigusakt]), samuti määruse (EL) 2021/XXX [digiturgude õigusakt], direktiivi 2002/58/EÜ ja määruse (EL) XXX [e-privatsuse määrus] ning direktiivi (EL) 2010/13, direktiivi 2000/31/EÜ, direktiivi 2002/58/EÜ, direktiivi 2005/29/EÜ, direktiivi 2011/83/EL, direktiivi 2006/114/EÜ, direktiivi 2006/123/EÜ ja määruse (EL) 2019/1150 kohaldamist.

(71) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti kooskõlas määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikega 1 ning andmekaitseinspektor esitas oma arvamuse XX.XX.2022,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK. ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja eesmärgid[...]

1. Käesolevas määruses sätestatakse:
 - a) poliitreklaami ja sellega seotud teenuste pakkujate ühtlustatud läbipaistvuskohustused selliste teenuste osutamisega seotud teabe säilitamisel, avalikustamisel ja avaldamisel;
 - b) ühtlustatud normid isikuandmete [...] **töötlemist** hõlmavate suunamis- ja võimendamismeetodite kasutamise kohta poliitreklaami [...] kontekstis, **olenemata sellest, kas poliitreklaam hõlmab teenust.**
2. [...]
3. Käesoleva määruse eesmärgid on:
 - a) aidata kaasa poliitreklaami ja sellega seotud teenuste siseturu nõuetekohasele toimimisele;
 - b) pakkuda füüsilistele isikutele kaitset seoses nende isikuandmete töötlemisega.

1. [...] [...] [...] [...] [...] [...] [...] [...] [...] [...] [...]

Artikkel 1a

Kohaldamisala

1. *Käesolevat määrust kohaldatakse sellise poliitreklaami suhtes, mis on liidus levitatud või ühes või mitmes liikmesriigis üksikisikutele suunatud või üldkasutatavaks tehtud, olenemata poliitreklaami teenuste osutaja asukohast ja kasutatavatest vahenditest.*
2. *Käesolev määrus ei mõjuta poliitreklaami sisu ega liidu või liikmesriikide norme, millega reguleeritakse muid kui käesoleva määrusega hõlmatud aspekte.*

3[...]. Käesolev määrus ei piira järgmiste õigusnormide kohaldamist:

- a) direktiiv 2000/31/EÜ;
- b) direktiiv 2002/58/EÜ ja määrus (EL) XXX [e-privatsuse määrus];
- c) direktiiv 2005/29/EÜ;
- d) direktiiv 2006/114/EÜ;
- e) direktiiv 2006/123/EÜ;
- f) direktiiv (EL) 2010/13;
- g) direktiiv 2011/83/EL;
- h) määrus (EL) 2019/1150;
- i) [määrus (EL) 2022/xxx [digiteenuste õigusakt]].

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid [...]:

1. „teenus“ – ELi toimimise lepingu artiklis 57 määratletud mis tahes iseseisev majandustegevus, mida tavaliselt osutatakse tasu eest;
2. „poliitreklaam“ – sõnumi ettevalmistamine, selle edastamise korraldamine ning selle edendamine, avaldamine või levitamine mis tahes viisil,
 - a) kui seda tehakse poliitikas osaleja poolt, jaoks või nimel, välja arvatud juhul, kui sõnum on puhtalt eraviisilist või ärilist laadi; või

- b) kui see sõnum võib mõjutada valimiste või rahvahääletuse tulemust, ***hääletamiskäitumist või*** seadusandlikku või regulatiivset protsessi ***liidu, riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil*** [...] [...] ***ja on selleks mõeldud.***

See ei hõlma:

- i. ***toimetusvastutuse alla kuuluvates meediakanalites väljendatud poliitilisi arvamusi, välja arvatud juhul, kui poliitilise arvamuse väljendamise eest või sellega seoses on ette nähtud spetsiaalne tasu.***
- ii. [...] ***liikmesriikide või liidu*** ametlikest allikatest saadud sõnumeid, mis on seotud üksnes valimistel või rahvahääletustel osalemise korra ja tingimustega, ***hõlmates kandidaate ja rahvahääletusele pandud küsimust või*** sõnumeid valimistel või rahvahääletustel osalemise edendamise kohta [...].
- iii. ***avalikku teavet liikmesriigi ametiasutuse, sealhulgas valitsuse liikmete poolt, jaoks või nimel, tingimusel et see ei ole mõeldud valimiste või rahvahääletuse tulemuste, hääletamiskäitumise ega seadusandliku või regulatiivse protsessi mõjutamiseks;***
- iv. ***kandidaatide tutvustamist ettenähtud avalikes kohtades või meediakanalites, mis on seaduses sõnaselgelt sätestatud ja mida tehakse tasuta, tagades samal ajal võrdse kohtlemise.***

3. „poliitreklaami esitus“ – üks ***mis tahes viisil avaldatud või levitatud*** poliitreklaami tegemise juht;

4. „poliitikas osaleja“ – järgmised isikud ja üksused:

- a) erakond määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikli 2 punkti 1 tähenduses või sellise erakonnaga [...] seotud üksus;

- b) poliitiline liit määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikli 2 punkti 2 tähenduses;
- c) Euroopa tasandi erakond määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 artikli 2 punkti 3 tähenduses;
- d) kandidaat [...] **liidus**, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil valitavale ametikohale või [...] erakonna juhtivale ametikohale või sellist ametikohta **täitev** isik;

[...]

- f) [...] **liidu institutsiooni, välja arvatud Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Keskpang ja Euroopa Kontrollikoda, või liikmesriigi** riikliku, piirkondliku või kohaliku tasandi valitsuse liige;

[...]

- h) iga füüsiline või juriidiline isik, kes esindab punktides a–g nimetatud isikuid või organisatsioone **ja** tegutseb nende nimel ning edendab nende poliitilisi eesmärke;

5. „poliitreklaami teenus“ – poliitreklaami tegemise teenus, välja arvatud määruse (EL) 2022[...]/XXX [digiteenuste õigusakt] artikli 2 punktis f viidatud digivahenduse teenus, mida osutatakse ilma **poliitilise** [...] sõnumi edastamise **ettevalmistamise**, korraldamise, **edendamise**, avaldamise või levitamise eest [...] **spetsiaalset tasu** saamata;

- 5a. *„poliitreklaami teenuste osutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes osutab poliitreklaami teenuseid, mis ei ole üksnes kõrvalteenused;*
6. „poliitreklaami kampaania“ – omavahel seotud **poliitreklaami** seeria ettevalmistamine, edastamise korraldamine, edendamine, avaldamine või levitamine poliitreklaami lepingu raames ühise ettevalmistamise, sponsoreluse ja rahastamise alusel;
7. „tellija“ – füüsiline või juriidiline isik, **kelle taotlusel või kelle** nimel poliitreklaam ette valmistatakse, selle edastamist korraldatakse, **seda edendatakse**, või see avaldatakse või seda levitatakse;
8. „suunamis[...]meetodid“ – võtted, mida kasutatakse [...] [...] **üldjuhul kohandatud sisuga** poliitreklaami esituse suunamiseks ainult konkreetsele isikule või isikute rühmale **ning mis tuginevad isikuandmete töötlemisele** [...];
- 8a. *„võimendamismeetodid“ – optimeerimise meetodid, sealhulgas reklaami edastamise meetodid, mida kasutatakse isikuandmete töötlemise alusel poliitreklaami levimuse, ulatuse või nähtavuse suurendamiseks, ning mille abil saab edastada poliitreklaami ainult konkreetsele isikule või isikute rühmale;*
9. [...]
10. „asjaomane valijaskond“ – nende isikute kogum, kellel on õigus anda oma hääl valimistel või rahvahääletusel, mis korraldatakse liikmesriigis, kus poliitreklaami **avaldatakse või levitatakse** [...] ning mis võib olla kogu liikmesriigi valijaskond;

11. „poliitreklaami avaldaja“ – *poliitreklaami teenuse osutaja*, [...] kes *avaldab või levitab poliitreklaami* [...] mis tahes kanali kaudu;
12. „vastutav töötleja“ – vastutav töötleja kooskõlas määruse (EL) 2016/679 artikli 4 lõikega 7 või vastavalt vajadusele kooskõlas määruse (EL) 2018/1725 artikli 3 [...] lõikega 8.
- [...]

Artikkel 2a

Poliitreklaami olemasolu tuvastamine

1. *Et teha kindlaks, kas sõnum on poliitreklaam artikli 2 punkti 2 alapunkti b tähenduses, võetakse arvesse kõiki selle asjaomaseid omadusi, näiteks:*
- a) sõnumi sisu;*
 - b) sõnumi tellija;*
 - c) sõnumi edastamiseks kasutatud keel, sõnumi edendamise, avaldamise või levitamise viis ja sihtrühm;*
 - d) sõnumi edastamise kontekst, sealhulgas edastamise periood, nagu valimis- või rahvahääletuse perioodid ning seadusandlik või regulatiivne protsess;*
 - e) sõnumi eesmärk.*

2. *Seos sõnumi ja asjaolu vahel, et see sõnum võib mõjutada valimiste või rahvahääletuse tulemust, hääletamiskäitumist või seadusandlikku või regulatiivset protsessi, peaks olema selge ja põhjendatud.*

Artikkel 3

Siseturu põhimõte [...]

1. *Poliitreklaami* läbipaistvusega seotud põhjustel ei säilita ega kehtesta liikmesriigid sätteid ega meetmeid, mis erinevad käesoleva määruse sätetest.
2. Kui käesoleva määruse nõuded on täidetud, ei saa läbipaistvusega seotud põhjustel poliitreklaami teenuste osutamist [...] keelata ega piirata.

II PEATÜKK. LÄBIPAISTVUSKOHUSTUSED POLIITREKLAAMI TEENUSTE OSUTAMISEL

Artikkel 4

Poliitreklaami teenuste läbipaistvus

1. Poliitreklaami teenuseid osutatakse läbipaistvalt kooskõlas käesoleva määruse *II peatükis* [...] sätestatud kohustustega.
- 1a. Poliitreklaami teenuste osutaja tagab, et poliitreklaami teenuse osutamiseks sõlmitud leping võimaldab käesoleva määruse asjakohaste sätete täitmist.*

Artikkel 5

Poliitreklaami teenuste tuvastamine

1. Reklaamiteenuste osutajad nõuavad, et reklaami tellijad ja nende nimel tegutsevad reklaamiteenuste osutajad annaksid teada, kas reklaamiteenus, mida nad teenuseosutajalt tellivad, kujutab endast poliitreklaami teenust artikli 2 punkti 5 tähenduses. Reklaami tellijad ja nende nimel tegutsevad reklaamiteenuste osutajad teevad vastava avalduse *tõeselt*.
2. Poliitreklaami teenuste osutajad tagavad, et poliitreklaami teenuse osutamiseks sõlmitud lepingutes *nõutakse, et tellija või tellija nimel tegutsev reklaamiteenuste osutaja esitab artikli 6 lõike 1 järgimiseks vajaliku teabe. See teave edastatakse täielikult ja täpselt ning põhjendamatu viivitusega* [...].
- 2a. Kui reklaamiteenuste osutaja saab teada või on tegelikult teadlik sellest, et [...] deklaratsioon või teave on ilmselgelt ekslik, nõuab ta tellijalt[...] või tellija[...] nimel tegutsevatelt reklaamiteenuste osutajalt[...] oma deklaratsiooni või esitatud teabe parandamist. Tellija või tellija nimel tegutsev reklaamiteenuste osutaja teeb sellised parandused täielikult ja täpselt ning põhjendamatu viivitusega.*

Artikkel 6

Teabe säilitamine [...]

1. Poliitreklaami teenuste osutajad säilitavad oma teenuste osutamisel kogutud järgmise teabe:
 - a) poliitreklaami esitus või poliitreklaami kampaania, millega teenus või teenused on seotud;
 - b) **nende** poolt poliitreklaamiga seoses osutatud konkreetne teenus või konkreetsete teenused;
 - c) osutatud teenuse või teenuste eest nõutud summad ja osutatud teenuse või teenuste eest osaliselt või täielikult vastutasuks saadud muude hüvede väärtus **ja nende allikad**;[...]
 - d) [...] **poliitreklaami** tellija **ja, asjakohasel juhul, tellija üle lõplikku kontrolli omava üksuse** nimi ja [...] **nende** kontaktandmed **ning juriidiliste isikute puhul nende asukoht; ning**
da) asjakohasel juhul andmed valimiste või rahvahääletuste kohta, millega poliitreklaam on seotud.
2. Lõikes 1 osutatud teave peab olema esitatud **kirjalikus** [...] **või** elektroonilises vormis. Sellist teavet tuleb säilitada viis aastat alates vastavalt kas reklaami ettevalmistamise, selle edastamise korraldamise, **edendamise**, avaldamise või levitamise viimasest kuupäevast.
 - 2a. **Käesolevat artiklit ei kohaldata direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõikes 1 nimetatud kategooriasse kuuluvate ettevõtjate suhtes, kui reklaamiteenuste osutamine on nende põhitegevuse suhtes vaid marginaalne ja kõrvaline.**
3. [...]

Artikkel 6a

Teabe edastamine poliitreklaami avaldajale

- 1. Selleks et võimaldada poliitreklaami avaldajatel täita käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi, tagavad poliitreklaami teenuste osutajad artikli 6 lõikes 1 osutatud teabe õigeaegse, täieliku ja täpse edastamise poliitreklaami avaldavale või levitavale avaldajale. Poliitreklaami teenuste osutaja teeb mõistlikke jõupingutusi tagamaks, et artikli 6 lõike 1 kohaselt säilitatav teave on täielik ja täpne.*

Kui poliitreklaami avaldaja on ainus poliitreklaami teenuste osutaja, edastab tellija asjaomase teabe avaldajale.

- 2. Poliitreklaami teenuste osutaja edastab selle teabe vastava teenuse osutamisega samaaegselt vastavalt parimatele tavadele ja tööstusharu standarditele, kasutades standardset automatiseeritud protsessi, kui see on tehniliselt võimalik.*
- 3. Kui poliitreklaami teenuste osutaja saab teada, et tema edastatud teavet on ajakohastatud, tagab ta, et ajakohastatud teave edastatakse asjaomasele poliitreklaami avaldajale.*

Läbipaistvusnõuded igale poliitreklaami esitusele

1. **Poliitreklaami avaldaja teeb** [...] **iga** [...] **poliitreklaami** [...] **puhul** selgelt, märgatavalt ja üheti mõistetavalt kättesaadavaks [...] järgmise teabe:

- a) selgitus, et tegemist on poliitreklaamiga;
- b) poliitreklaami esituse tellija ja tellija üle lõplikku kontrolli omava üksuse nimi, **kui see on asjakohane**;
- ba) kui see on asjakohane, avaldus selle kohta, et poliitreklaam on suunatud või seda on võimendatud**;
- c) läbipaistvusteade, mis võimaldab mõista poliitreklaami esituse laiemat konteksti ja eesmäärke, või selge märges selle kohta, kust selle teate hõlpsasti leida võib.

Selleks kasutavad poliitreklaami avaldajad tõhusaid ja silmatorkavaid märgistamismeetodeid, mis võimaldavad poliitreklaami esituse kui sellise kergesti tuvastada, ning selle, et märgistus jääb püsima, kui poliitreklaami esitust edasi levitatakse.

2. Läbipaistvusteade [...] peab [...] sisaldama **vähemalt** järgmist teavet:

- a) tellija, **ja kui see on asjakohane, tellija üle lõplikku kontrolli omava üksuse nimi** [...];
- b) [...]
- c) [...] teave asjaomase reklaamiesituse ja asjakohasel juhul poliitreklaami kampaaniaga **seotud poliitreklaami teenuste osutamise** [...] eest **poliitreklaami teenuste osutaja, kaasa arvatud avaldaja poolt saadud** kogusummade või nende teenuste osutamise **eest** [...] osaliselt või täielikult vastutasuks saadud muude hüvede väärtuse ning nende summade või hüvede allikate kohta;

- d) võimaluse korral märke valimiste või rahvahääletuse kohta, millega reklaamiesitus on seotud;
- e) asjakohasel juhul lingid internetis kättesaadavaks tehtud andmekogudele, mis sisaldavad teavet avaldatud reklaamiesituste kohta *ja millele on osutatud lõikes 6*;

ea) kui see on asjakohane, artikli 12a lõike 1 punktides c ja ca osutatud teave.

f) [...]

g) [...] Läbipaistvusteatesse lisatav teave *sisaldab ka I lisas osutatud elemente.*

2a. *Läbipaistvusteade tuleb lisada igasse poliitreklaami esitusse või peab olema kuni selle avaldamise lõpuni selle esmakordsest esitusest kergesti leitav. Läbipaistvusteated tuleb esitada kergesti juurdepääsetavas, masinloetavas (kui see on tehniliselt võimalik), selgelt nähtavas ja kasutajasõbralikus vormingus ja lihtsas keeles. Masinloetavad läbipaistvusteated tehakse kättesaadavaks üldkasutatava avalikult kättesaadava rakendusliidese kaudu.*

3. Poliitreklaami avaldajad teevad mõistlikke jõupingutusi tagamaks, et lõikes [...] 2 osutatud teave on täielik, *täpne ja ajakohastatud. Kui tellija või poliitreklaami teenuste osutaja saab teada, et poliitreklaami avaldaja edastatud või avaldatud teave on puudulik või ebatäpne, peab ta põhjendamatu viivitusega võtma ühendust asjaomase poliitreklaami avaldajaga ning edastama asjakohasel juhul poliitreklaami avaldajale täieliku või parandatud teabe. Kui poliitreklaami avaldaja saab mis tahes viisil teada, et lõikes 2 osutatud teave on puudulik või ebatäpne, peab ta tegema mõistlikke jõupingutusi, sealhulgas võtma vajaduse korral ühendust tellija või asjaomaste teenuseosutajatega, et teavet täiendada või parandada. [...] Kui teavet ei ole võimalik põhjendamatu viivitusega täiendada või parandada, ei tee avaldaja poliitreklaami kättesaadavaks või peatab selle [...] avaldamise või levitamise. Avaldaja teavitab tellijat või tellija nimel tegutsevat teenuseosutajat, kui tema tellitavat poliitreklaami ei tehta kättesaadavaks või kui selle avaldamine või levitamine peatatakse.*

4. [...]
5. Poliitreklaami avaldajad hoiavad oma läbipaistvusteed koos muudatustega alles viie aasta jooksul pärast *viimast avaldamist*[...][...].
- 5a. *Lõiget 5 ei kohaldata direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõikes 1 nimetatud kategooriasse kuuluvate ettevõtjate suhtes, tingimusel, et reklaamiteenuste osutamine on nende põhitegevuse suhtes vaid marginaalsed ja kõrvalteenused.***
6. Poliitreklaami avaldajad, kes on väga suured digiplatvormid määruse (EL) 2021/XXX [digiteenuste õigusakt] artikli 25 tähenduses, tagavad, et ***iga poliitreklaami puhul tehakse käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud teave viivitamata kättesaadavaks*** andmekogudes, [...] ***millele on osutatud*** viidatud määruse [digiteenuste õigusakt] artiklis [39[...]]. ***Selline teave peab olema ajakohastatud ja see esitatakse vastavalt juurdepääsetavuse, andmestruktuuri ja juurdepääsu osas kokkulepitud tööstusstandarditega üldkasutatava avalikult kättesaadava rakendusliidese kaudu*** [...].
7. Liikmesriigid, sealhulgas nende pädevad asutused, ja komisjon, võttes arvesse asjaomaste teenuseosutajate eriomadusi ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkreetseid vajadusi direktiivi 2013/34/EL artikli 3 tähenduses, ärgitavad koostama selliseid tegevusjuhendeid, mille eesmärk on aidata kaasa käesoleva artikli nõuetekohasele kohaldamisele.

8. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 19 vastu delegeeritud õigusakte I lisa muutmiseks, lisades [...] **või** muutes **selles** esitatud teabe loetelu [...] elemente, kui selline muutmine on tehnoloogia arengut, **asjaomaseid teadusuuringuid, pädevate asutuste tehtava järelevalve suundumusi ja pädevate organite antud asjakohaseid suuniseid** silmas pidades vajalik poliitreklaami esituse laiemas konteksti ja selle eesmärkide mõistmiseks **ning tingimusel, et säilitatakse käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud elemendid.**

Artikkel 8

Korrapärane aruandlus poliitreklaami teenuste kohta

1. [...] **Poliitreklaami** avaldajad **lisavad** oma direktiivi 2013/34/EL artiklis 19 kirjeldatud tegevusaruannetesse [...], **osutatud** teenuste eest saadud summad või osaliselt või täielikult vastutasuks saadud muude hüvede väärtuse ning teabe suunamis- ja võimendamismeetodite kasutamise kohta kampaaniate kaupa.
2. Lõiget 1 ei kohaldata direktiivi 2013/34/EL artikli 3 **lõigetes 1–[...]**3[...] nimetatud kategooriasse kuuluvate ettevõtjate suhtes.

Artikkel 9

Võimalikule ebaseaduslikule poliitreklaami esitusele viitamine

- 1.[...] **Poliitreklaami** [...] avaldajad [...] võimaldavad **füüsilistel ja juriidilistel** [...] isikutel neile tasuta teatada, kui nende avaldatud konkreetne poliitreklaami esitus ei vasta käesoleva määruse nõuetele.

- 2.[...] Teave selle kohta, kuidas poliitreklaami esitustest lõike 1 kohaselt teatada, peab olema kasutajasõbralik ja kergesti ligipääsetav, sealhulgas läbipaistvusteadete kaudu.
[...] Poliitreklaami avaldajad võimaldavad esitada lõikes 1 osutatud *teate* [...] elektrooniliselt.
3. ***Poliitreklaami avaldaja teeb mõistlikke jõupingutusi, et käsitleda lõike 1 kohaselt saadud teateid hoolikalt, objektiivselt ja põhjendamatu viivitusega, võttes ühendust asjaomase poliitreklaami teenuste osutaja ja vajaduse korral tellijaga.***
- 3a[...] [...] ***Poliitreklaami avaldajad peavad [...] vähemalt nõudmise korral ja põhjendamatu viivitusega teavitama lõikes 1 osutatud teate esitanud isikuid teate tagajärjel tehtud sammudest. Poliitreklaami avaldajad, kes kuuluvad mõnda direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõikes 1 osutatud kategooriasse, teevad kõik endast oleneva käesoleva lõike järgimise tagamiseks.***
- 3b. ***Valimistele või rahvahääletusele eelneva kuu jooksul käsitlevad poliitreklaami avaldajad, kes on väga suured digiplatvormid määruse (EL) 2022/XXX [digiteenuste õigusakt] tähenduses, 48 tunni jooksul kõik teated, mis nad vastavate valimiste või rahvahääletusega seotud reklaamiga seoses saavad.***
- 4.[...] Sama reklaamiesituse või reklaamikampaania kohta lõike 1 alusel esitatud korduvatele teadetele võib esitada koondvastuse, esitades muu hulgas viite asjaomase poliitreklaami avaldaja veebisaidil avaldatud teadaandele.

Artikkel 10

Teabe edastamine pädevatele asutustele

1. ***Artiklite 6, 7 ja 8 nõuete järgimise kontrollimiseks*** on pädevatel riigiasutustel õigus nõuda, et poliitreklaami teenuste osutaja edastab [...] ***kogu vajaliku*** teabe [...]. Edastatud teave ***peab olema*** [...] täielik, täpne ja usaldusväärne ning esitatud selgelt, sidusalt, koondatult ja arusaadavalt. Kui see on tehniliselt võimalik, edastatakse teave masinloetaval kujul.

- 1a. Lõikes 1 osutatud nõue hõlmab järgmisi elemente:**
- a) põhjendus selle kohta, missugusel eesmärgil teavet nõutakse ning miks on see nõue vajalik ja proportsionaalne, välja arvatud juhul, kui teabenõudega taotletakse kuritegude **või raskete haldusrikkumiste** tõkestamise, **avastamise**, uurimise [...] ja nende eest vastutusele võtmise eesmärki, ning määral, mil teabenõude põhjenduse avaldamine seda eesmärki ohustaks;
 - b) õiguskaitsevahendid, mida on asjaomasel teenuseosutajal ja poliitreklaami teenuse tellijal võimalik kasutada.
2. Lõikes 1 osutatud teabenõude saamise korral saadavad poliitreklaami teenuste osutajad kahe tööpäeva jooksul kinnituse nõude kättesaamise kohta ja teavitavad ametiasutust nõude täitmiseks võetud meetmetest. Asjaomane teenuseosutaja esitab nõutud teabe kümne tööpäeva jooksul. ***Poliitreklaami teenuste osutajad, kes kuuluvad mõnda direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõigetes 1–3 osutatud kategooriasse, teevad siiski mõistlikke jõupingutusi, et esitada nõutud teave 15 tööpäeva jooksul.***
- 2a. Erandina lõikest 3 esitab viimase kuu jooksul enne valimisi või rahvahääletust poliitreklaami teenuste osutaja nõutud teabe 48 tunni jooksul. Poliitreklaami teenuste osutajad, kes kuuluvad mõnda direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõigetes 1–3 osutatud kategooriasse, teevad siiski mõistlikke jõupingutusi, et esitada nõutud teave põhjendamatu viivitusega, võimaluse korral enne valimiste või rahvahääletuse kuupäeva.**
3. Poliitreklaami teenuste osutajad määravad pädevate riigiasutustega suhtlemiseks kontaktpunkti. Poliitreklaami teenuste osutajad, ***kes kuuluvad mõnda direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõigetes 1–3 osutatud kategooriasse [...],*** võivad määrata kontaktpunktiks ettevõttevälise füüsilise isiku.

Teabe edastamine muudele huvitatud üksustele

1. **Huvitatud üksuse taotluse korral** edastavad p[...]oliitreklaami teenuste osutajad **nendele** üksustele **tasuta** teabe, **mis neil** artiklite 6 ja 7 kohaselt **peab olema**[...].
2. Lõike 1 kohaselt teabe edastamist taotlevad huvitatud üksused peavad olema ärihuvidest sõltumatud ja kuuluma ühte või mitmesse järgmistest kategooriatest:
 - a) kontrollitud teadlased kooskõlas määruse (EL) 2021/XXX artikliga 31 [digiteenuste õigusakt];
 - b) sellise kodanikuühiskonna organisatsiooni liikmed, mille siseriiklikus või liidu õiguses kinnitatud põhikirjaline eesmärk on kaitsta ja edendada avalikke huve;
 - c) poliitikas osalejad [...]; [...]
 - d) liikmesriigis [...] **tunnustatud** riiklikud või rahvusvahelised valimisvaatlejad [...]; **või**

da) ajakirjanikud.

[...]
3. Pärast huvitatud üksuselt teabenõude saamist teeb teenuseosutaja kõik endast oleneva, et anda nõutud teave või esitada lõikes 5 osutatud põhjendatud vastus ühe kuu jooksul.

4. Lõike 1 kohaselt esitatava teabe ettevalmistamisel võib teenuseosutaja asjaomased summad liita või avaldada vaid nende suurusjärgu, kui see on vajalik tema õigustatud ärihuvide kaitsmiseks.
5. Juhul kui lõikes 1 osutatud teabenõue on selgelt põhjendamatu, mõistetamatu või ülemäärane, eriti selle ebaselguse tõttu, võib teenuseosutaja teabe esitamisest keelduda. Sellisel juhul saadab ta teabenõude esitanud huvitatud üksusele põhjendatud vastuse **ja teabe õiguskaitsevõimaluste kohta**.
6. Kui lõikes 1 osutatud teabenõuete [...] **töötlemisega** kaasnevad märkimisväärsed kulud, võib teenuseosutaja nõuda mõistlikku ja proportsionaalset tasu, mis ei ületa mingil juhul nõutud teabe esitamise halduskulusid.
7. Teenuseosutajad peavad tõendama, et teabenõue on selgelt põhjendamatu, mõistetamatu või ülemäärane või et teabenõude [...] töötlemisega [...] kaasneb märkimisväärne kulu.

III PEATÜKK. POLIITREKLAAMI SUUNAMINE JA VÕIMENDAMINE

Artikkel 12

Suunamise ja võimendamisega seotud keelud [...]

1. Suunamis- ja võimendamismeetodid, mis hõlmavad määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõikes 1 ja määruse (EL) 2018/1725 artikli 10 lõikes 1 osutatud isikuandmete *eriliikide* töötlemist, on poliitreklaami korral keelatud.
2. [...] **Lõiget 1** [...] [...] ei kohaldata määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõike 2 punktis a [...] ning määruse (EL) 2018/1725 artikli 10 lõike 2 punktis a [...] osutatud olukordade suhtes. **Käesoleva lõike rakendamiseks antakse selgesõnaline nõusolek määruste (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725 tähenduses eraldi ja konkreetselt poliitreklaami jaoks.**
- 2a. **Lõiget 1 ei kohaldata määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõike 2 punktis d ning määruse (EL) 2018/1725 artikli 10 lõike 2 punktis j d osutatud olukordade suhtes.**
3. **Keelatud on suunamis- ja võimendamismeetodid, mis hõlmavad sellise isiku isikuandmete töötlemist, mille puhul teatakse piisava kindlusega, et ta on poliitreklaamiga seoses siseriiklike normidega kehtestatud valimisõiguslikust east vähemalt üks aasta noorem.**

Artikkel 12a

Suunamise ja võimendamise erinõuded

- 1[...]. Isikuandmete töötlemist hõlmavate suunamis- või võimendamismeetodite kasutamisel poliitreklaamis täidavad vastutavad töötlejad lisaks määruses (EL) 2016/679 ja määruses (EL) 2018/1725 sätestatud nõuetele (olenevalt sellest, kumba määrust kohaldatakse) veel järgmisi nõudeid:

- a) võtavad vastu sisestrategia, milles kirjeldatakse selgelt ja lihtsas keeles **kuidas** [...] [...] selliseid meetodeid **kasutatakse** [...], rakendavad seda strateegiat **ja teevad selle üldsusele kättesaadavaks** ning hoiavad selle alles viie aasta jooksul **pärast selliste meetodite viimasest kasutamisest**;
- b) peavad arvestust suunamise või võimendamise kasutamise, samuti kasutatud mehhanismide, meetodite ja parameetrite ning kasutatud isikuandmete allika(te) kohta.
- c) **tagavad** [...] koos **teatega, et tegemist on poliitreklaamiga**, lisateabe **andmise**, mis võimaldab asjaomasel isikul mõista kasutatud meetodi loogikat ja peamisi parameetreid ning seda, kas on kasutatud kolmandate isikute andmeid ja täiendavaid analüüsimeetodeid. **See teave hõlmab vähemalt järgmist:**
- i) **sihtrühmaks olevate saajate konkreetsed rühmad, kaasa arvatud parameetrid, mille alusel määratakse kindlaks saajad, kellele reklaami levitatakse;**
 - ii) **suunamisel ja võimendamisel kasutatavate isikuandmete kategooriad ja allikad;**

Lisatav [...] teave **sisaldab ka** II lisa sätetatud elemente.

- ca)** [...] **lisavad** reklaamiesitusse [...] **või** artikli 7 alusel nõutavasse läbipaistvusteatesse [...] viite tõhusatele vahenditele, millega toetada üksikisikuid määrusest (EL) 2016/679 **või asjakohasel juhul määrusest (EL) 2018/1725 tulenevate õiguste kasutamisel, eelkõige viite üksikisikute õigusele vastavalt vajadusele anda või tühistada nõusolekut ja õigusele esitada vastuväiteid. Selline viide sisaldab linki liidesele, mis võimaldab sellist õigust kasutada.**

2[...]. [...] Kui vastutav töötleja ja **poliitreklaami** avaldaja ei ole üks ja sama isik, edastab vastutav töötleja oma sisestrategia **ning tagab, et lõike 1 punktides c ja ca osutatud teave edastatakse** [...], poliitreklaami avaldajale, et **võimaldada poliitreklaami avaldajal täita käesolevast määrusest talle tulenevaid kohustusi. Teave tuleb edastada täpselt ja õigeaegselt kooskõlas parimate tavade ja tööstusstandarditega ning kui see on tehniliselt võimalik, siis standarditud automaatse protsessi abil.**

3. ***Poliitreklaami teenuste osutajad edastavad vajaduse korral vastutavatele töötlejatele teabe, mis on vajalik lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuete täitmiseks.***
5. [...]
- 4[...]. ***Lõigete 1–3 [...] kohane teave esitatakse kergesti juurdepääsetavas, masinloetavas (kui see on tehniliselt teostatav), selgelt nähtavas ja kasutajasõbralikus vormingus ning lihtsas keeles.***
7. [...]
- 5[...]. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 19 vastu delegeeritud õigusakte II lisa muutmiseks, ***lisades või*** muutes ***selles*** esitatud teabe loetelu [...] elemente, kui selline muutmine on tehnoloogia arengut, [...] asjaomaseid teadusuuringuid, pädevate asutuste tehtava järelevalve suundumusi ja pädevate organite antud asjakohaseid suuniseid silmas pidades vajalik ***ning tingimusel, et säilitatakse käesoleva artikli lõike 1 punktis c sätestatud elemendid.***

Artikkel 13

Suunamist või võimendamist käsitleva teabe edastamine muudele huvitatud üksustele

1. Huvitatud üksustelt artikli 11 lõike 1 kohase teabenõude saamise korral võtavad [...] [...] vastutavad töötlejad [...] asjakohased meetmed edastamiseks huvitatud üksustele ***tasuta*** artiklis 12a osutatud teabe.
2. Artikli 11 lõikeid 2–7 kohaldatakse *mutatis mutandis*.

IV PEATÜKK. JÄRELEVALVE JA TÄITMISE TAGAMINE

Artikkel 14

Esindaja

1. Teenuseosutajad, kes pakuvad liidus poliitreklaami teenuseid, kuid kellel ei ole liidus tegevuskohta, määravad oma esindajaks kirjalikult füüsilise või juriidilise isiku ühes neist liikmesriikidest, kus nad oma teenuseid pakuvad. ***Määratud esindaja registreerib end lõikes 2a osutatud pädevas asutuses.***
 - 1a. ***Juhtudel, kui poliitreklaami teenuste osutaja ei täida lõikes 1 sätestatud kohustust, võtavad liikmesriigid käesoleva määruse järgimise tagamiseks mis tahes asjakohaseid meetmeid, sealhulgas asjaomaste poliitreklaamide avaldamise või levitamise lõpetamine, kui määruse järgimist pole võimalik muul moel tagada.***
2. Esindaja vastutab selle eest, et täidetakse tema poolt esindatava teenuseosutaja kohustusi, mis tulenevad käesolevast määrusest, ning talle adresseeritakse kogu teabevahetus, mis toimub käesoleva määruse kohaselt asjaomase teenuseosutajaga. Kõiki esindajale saadetud teateid käsitatakse tema poolt esindatavale teenuseosutajale saadetud teadetena.
 - 2a. ***Liikmesriigid määravad ühe pädeva asutuse, kes vastutab lõike 1 kohaselt registreeritud esindajate kohta käiva teabe veebis avaldamise ja korrapärase ajakohastamise eest. Liikmesriigid teatavad komisjonile asjaomaste veebisaitide lingid.***
 - 2b. ***Komisjon loob portaali, kus on lingid liikmesriikide poolt lõike 2a alusel teatatud veebisaitidele.***

Pädevad asutused ja kontaktpunktid

1. Määruse (EL) 2016/679 artiklis 51 või määruse (EL) 2018/1725 artiklis 52 osutatud järelevalveasutused on pädevad jälgima käesoleva määruse artiklite 12 ja 12a kohaldamist oma vastavas pädevusvaldkonnas. Määruse (EL) 2016/679 artiklit 58 ja määruse (EL) 2018/1725 artiklit 58 kohaldatakse *mutatis mutandis*. Käesoleva määruse artiklitega 12 ja 12a hõlmatud tegevuse suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2016/679 VII peatükki.
2. Liikmesriigid määravad pädevad asutused, kes jälgivad, kas vahendusteenuste osutajad määruse (EL) 2021/XXX [digiteenuste õigusakt] tähenduses täidavad vastavalt olukorrale käesoleva määruse artiklites 5–11 ja artiklis 14 sätestatud kohustusi. Määruse (EL) 2021/XXX [digiteenuste õigusakt] kohaselt määratud pädevad asutused võivad olla ka üks pädevatest asutustest, kes on määratud jälgima, kas digivahendajad täidavad käesoleva määruse artiklites 5–11 ja artiklis 14 sätestatud kohustusi. Määruse (EL) 2021/XXX artiklis 38 osutatud digiteenuste koordinaator, kes määratakse igas liikmesriigis, vastutab määruses (EL) 2021/XXX [digiteenuste õigusakt] määratletud vahendusteenuste osutajate tegevuse koordineerimise eest riigi tasandil. Küsimustes, mis on seotud käesoleva määruse kohaldamisega vahendusteenuste osutajate suhtes, kohaldatakse määruse (EL) 2021/XXX [digiteenuste õigusakt] artikli 45 lõikeid 1–4 ja artikli 46 lõiget 1.
3. Iga liikmesriik määrab ühe pädeva asutuse või mitu pädevat asutust, kes vastutavad käesoleva määruse nende aspektide kohaldamise ja täitmise tagamise eest, millele ei ole lõigetes 1 ja 2 osutatud. ***Need pädevad asutused võivad olla muud kui need, kellele on osutatud lõigetes 1 ja 2.*** Iga käesoleva lõike kohaselt määratud pädev asutus on struktuuriliselt täielikult sõltumatu nii sektorist kui ka igasugusest välisest sekkumisest või poliitilisest survest. See asutus jälgib sõltumatult ja tõhusalt käesoleva määruse täitmist ning võtab selle tagamiseks vajalikke ja proportsionaalseid meetmeid.

4. [...]
5. Lõikes 3 osutatud pädevatel asutustel on käesolevast määrusest tulenevate **järelevalve- ja** täitmise tagamise[...] **ülesannete** täitmisel **ja volituste** teostamisel õigus
- aa) taotleda juurdepääsu andmetele, dokumentidele või muule vajalikule teabele, eelkõige asjaomastelt tellijatelt või poliitreklaami teenuste osutajatelt;**
- a) anda poliitreklaami teenuste osutajatele märku, kui nad ei täida käesolevas määruses sätestatud kohustusi;
- aa) anda korraldus rikkumiste lõpetamiseks ja nõuda tellijatelt või poliitreklaami teenuste osutajatelt käesoleva määruse täitmiseks vajalike meetmete võtmist, austades samal ajal põhiõigust sõna- ja teabevabadusele;**
- b) avaldada teateid, milles märgitakse ära käesolevas määruses sätestatud kohustuse rikkumise eest vastutav(ad) juriidilised (juriidiline) ja füüsilised (füüsiline) isik(ud) ning rikkumise laad;
- c) määrata [...]trahve **või** [...] rahalisi karistusi **ning rakendada asjakohastel juhtudel muid õiguskaitsevahendeid, et rikkumisele tulemuslikult lõpp teha, või paluda seda teha mõnel oma liikmesriigi õigusasutusel.**
6. Liikmesriigid tagavad **riiklikul tasandil kõigi asjaomaste lõigete 1–3 alusel määratud** pädevate asutuste vahel **tulemusliku ja struktureeritud** koostöö [...], et hõlbustada kiiret ja turvalist teabevahetust küsimustes, mis on seotud käesolevast määrusest tulenevate järelevalve- ja täitmise tagamise ülesannete[...] täitmisega **ja volituste** kasutamisega, [...] sealhulgas [...] jagades üksteisega **rikkumiste kindlakstegemiseks** tähelepanekuid ja oskusteavet ning ühendades jõud asjaomaste õigusnormide kohaldamise ja täitmise tagamiseks.

- 6a. *Liikmesriikide määratud eksperdid kohtuvad korrapäraselt liidu tasandil, eelkõige Euroopa valimiskoostöö võrgustiku raames, tehes tihedat koostööd audiovisuaalmeedia teenuste Euroopa regulaatorasutuste rühmaga ja muude asjaomaste võrgustikega, et hõlbustada kiiret ja turvalist teabevahetust küsimustes, mis on seotud käesolevast määrusest tulenevate järelevalve- ja täitmise tagamise ülesannete täitmisega.*
7. Käesoleva määruse kohaldamisel määrab iga liikmesriik ühe pädeva asutuse liidu tasandi kontaktpunktiks.

Artikkel 15a

Piiriülene koostöö

1. *Poliitreklaami teenuste osutajate tegevuse käesolevale määrusele vastavuse küsimus kuulub selle liikmesriigi pädevusse, kus on teenuste osutaja tegevuskoht. Kui teenuste osutaja tegutseb rohkem kui ühes liikmesriigis, loetakse ta selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvaks, kus on tema peamine tegevuskoht.*
- 2[...]. *Ilma et see piiraks artikli 15 lõigete 1 ja 2 ning käesoleva artikli lõike 1 kohaldamist, [...] teevad kõigi liikmesriikide pädev asutus või pädevad asutused koostööd ning vajaduse korral abistavad üksteist.*

[...]

[...][...]

- 3.[...] Pädev asutus osutab teise pädeva asutuse põhjendatud taotluse korral teisele pädevale asutusele abi ***põhjendamatu viivitusega ning hiljemalt üks kuu pärast sellekohase taotluse saamist***, et [...] ***artikli 15 lõikes 5 osutatud järelevalve- või täitmise tagamise meetmeid oleks võimalik tulemuslikult, tõhusalt ja järjepidevalt rakendada. Pädev asutus[...], kes on saanud teise liikmesriigi pädevalt asutuselt artikli 15 lõikes 7 osutatud kontaktpunkti kaudu põhjendatud teabetaotluse, edastab tolele pädevale asutusele vajaliku teabe ilma põhjendamatu viivitusega ja hiljemalt 14 päeva pärast taotluse saamist. Seda tähtaega võib pikendada ühe kuuni juhul, kui on vaja teha täiendavaid uurimisi või hankida täiendavat teavet mitmelt pädevalt asutuselt.***[...]
4. ***Kui liikmesriigi pädeval asutusel on põhjust kahtlustada, et poliitreklaami teenuste osutaja, kelle peamine tegevuskoht on teises liikmesriigis, on rikkunud käesolevat määrust tema territooriumil, teatab ta sellest peamiseks tegevuskohaks oleva riigi pädevale asutusele artikli 15 lõikes 7 osutatud kontaktpunkti kaudu.***
5. ***Lõike 4 kohane teade peab olema nõuetekohaselt põhjendatud ning sisaldama vähemalt järgmist:***
- a) ***asjaomase poliitreklaami teenuste osutaja tuvastamist võimaldav teave;***

- b) *asjaolude kirjeldus, käesoleva määruse asjakohased sätted ning põhjused, miks teate saatnud pädev asutus kahtlustab, et asjaomane teenuste osutaja on käesolevat määrust rikkunud, sealhulgas vajaduse korral selliste asjaolude kirjeldus, mis võimaldaksid hinnata artikli 16 lõikes 3 sätestatud kriteeriume;*
 - c) *koht, kust asjaomast poliitreklaami või selle koopiat on võimalik kätte saada;*
 - d) *mis tahes muu teave, mida teate saatnud pädev asutus peab asjakohaseks, sealhulgas vajaduse korral tema omal algatusel kogutud teave.*
6. *Kui peamiseks tegevuskohaks oleva riigi pädeval asutusel ei ole lõikes 4 osutatud teate alusel tegutsemiseks piisavalt teavet, võib ta nõuda teate esitanud pädevalt asutuselt lisateavet, misjuhul viimane esitab nõutud teabe põhjendamatu viivitusega.*
7. *Peamiseks tegevuskohaks oleva riigi pädev asutus edastab põhjendamatu viivitusega ja hiljemalt üks kuu pärast lõikes 4 osutatud teate või lõikes 6 osutatud teabe saamist teate esitanud pädevale asutusele kahtlustatava rikkumise kohta oma hinnangu ja lisateabe käesoleva määruse täitmise tagamiseks võetud või kavandatavate uurimis- või täitmise tagamise meetmete kohta.*
8. *Kui väidetava rikkumise uurimine on seotud poliitreklaami teenuste osutamisega ühes või mitmes liikmesriigis, kus ei asu teenuste osutaja peamine tegevuskoht, võib peamiseks tegevuskohaks oleva riigi pädev asutus algatada ja võtta enda juhtida ühise uurimise, kuhu on kaasatud asjaomane pädev asutus või asjaomased pädevad asutused, järgmistel juhtudel:*
- a) *omal algatusel pärast uurimises osalema kutsutud pädevalt asutuselt või pädevatelt asutustelt nõusoleku saamist või*

b) *teise pädeva asutuse või teiste pädevate asutuste taotluse korral, mis rajaneb põhjendatud kahtlusel, et peamiseks tegevuskohaks oleva liikmesriigi teenuste osutaja on poliitreklaami teenuste osutamisel rikkunud käesolevat määrust või oluliselt mõjutanud üksikisikuid taotluse esitanud pädeva asutuse või pädevate asutuste territooriumil.*

9. *Lõike 8 kohaldamisel esitab ühise uurimise algatamist taotlev pädev asutus teisele pädevale asutusele või teistele pädevatele asutustele lõikes 5 osutatud teabe. Kui pädev asutus otsustab ühises uurimises mitte osaleda, esitab ta teisele pädevale asutusele või teistele pädevatele asutustele selle kohta põhjendatud selgituse. [...]*
10. *Ühise uurimise elluviimisel teevad pädevad asutused heas usus koostööd ja kasutavad oma uurimisvolitusi väidetava rikkumise uurimiseks vajalikul määral. Ühise uurimise käigus teavitavad pädevad asutused üksteist kõigist asjaomastest nende algatatud või kavandatud täitmise tagamise meetmetest.*

Artikkel 16

Karistused

1. Liikmesriigid sätestavad [...] karistusnormid, mis hõlmavad [...]trahve **või** [...] rahalisi karistusi **ja vajaduse korral muid õiguskaitsevahendeid**, mida kohaldatakse [...] poliitreklaami teenuste osutajate suhtes **artiklite 5–11, 13 ja 14 rikkumise korral ning tellijate suhtes artiklite 5 ja 6a rikkumise korral.**[...] **Karistused** [...] peavad igal üksikjuhul olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. **Kohaldatavate karistuste kehtestamisel võetakse arvesse õigusnorme, mis reguleerivad ajakirjandusvabadust ja sõnavabadust muudes meediakanalites, ning õigusnorme või tegevusjuhendeid, mis reguleerivad ajakirjaniku elukutset.**

- 1a. Määratava rahalise karistuse maksimumsumma põhineb selle üksuse majanduslikul suutlikkusel, kelle suhtes karistust kohaldatakse, ning see on:**
- a) 4 % tellija või poliitreklaami teenuste osutaja aastasissetulekust või eelarvest, valides selle, kumb on suurem, või**
 - b) 4 % tellija või poliitreklaami teenuste osutaja ülemaailmsest aastakäibest eelmisel majandusaastal.**
2. Liikmesriigid teatavad komisjonile nendest normidest kaheteistkümnelt kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest ja annavad komisjonile viivitamata teada kõikidest hilisematest muudatustest.
3. Karistus[...]e liigi ja määra üle otsustamisel võetakse igal üksikjuhul nõuetekohaselt arvesse muu hulgas järgmist:
- a) rikkumise laad, raskusaste ja kestus;
 - b) asjaolu, kas rikkumine oli tahtlik või tulenes hooletusest;
 - c) kahju leevendamiseks võetud meetmed;
 - d) asjakohased varasemad rikkumised ja muud raskendavad või kergendavad asjaolud, mida juhtumi asjaolude suhtes kohaldatakse; ning
 - e) pädeva asutusega tehtud koostöö ulatus ning
- ea) asjakohasel juhul selle üksuse suurus ja majanduslik suutlikkus, kelle suhtes karistust kohaldatakse.**

4. Artiklite **7, 9 ja 10** rikkumist peetakse eriti raskeks, kui see on seotud **valimistele või rahvahääletusele vahetult eelneva kuu** [...] jooksul avaldatud või levitatud poliitreklaamiga, mis on suunatud selle liikmesriigi kodanikele, kus [...] on asjaomaste valimiste **või asjaomase rahvahääletuse** toimumiskoht.
5. [...]
6. Artiklites **12 ja 12a** sätestatud kohustuste rikkumise korral võivad määruse (EL) 2016/679 artiklis 51 osutatud järelevalveasutused määrata oma pädevuse piires [...]trahve kooskõlas määruse (EL) 2016/679 artikliga 83 ja kuni kõnealuse määruse artikli 83 lõikes 5 osutatud summani.
7. Artiklites **12 ja 12a** sätestatud kohustuste rikkumise korral võib määruse (EL) 2018/1725 artiklis 52 osutatud järelevalveasutus määrata oma pädevuse piires [...]trahve kooskõlas määruse (EL) 2018/1725 artikliga 66 ja kuni kõnealuse määruse artikli 66 lõikes 3 osutatud summani.

Artikkel 16a

Pädevale asutusele saadetavad teated

Ilma et see piiraks muude haldusmenetluste või õiguskaitsevahendite kohaldamist, käsitlevad pädevad asutused nõuetekohaselt iga teadet, mille nad saavad käesoleva määruse võimaliku rikkumise kohta, ning teavitavad teate esitanud isikut sellega seoses võetud järelmeetmetest vähemalt vastava taotluse korral. Valimistele või rahvahääletusele vahetult eelneva kuu jooksul käsitletakse kõiki teateid, mis on saadud seoses asjaomaste valimiste või asjaomase rahvahääletusega, põhjendamatu viivitusega.

Valimiste ja rahvahääletuste kuupäevade avaldamine [...]

1. Liikmesriigid avaldavad oma *valimiste ja rahvahääletuste* [...] kuupäevad kergesti juurdepääsetavas kohas ja osutavad ettenähtud korras käesolevale määrusele.
2. ***Komisjon loob portaali, mille kaudu liikmesriigid esitavad oma valimiste või rahvahääletuste kuupäevad kohe pärast nende toimumise väljakuulutamist. Nimetatud portaal tehakse üldsusele kättesaadavaks.***

V PEATÜKK. LÕPPSÄTTED

Artikkel 18

Hindamine ja läbivaatamine

1. Komisjon esitab kahe aasta jooksul pärast iga Euroopa Parlamendi valimisi ja esimest korda hiljemalt 31. detsembriks 2026 aruande käesoleva määruse hindamise ja läbivaatamise kohta. Aruandes hinnatakse käesoleva määruse muutmise vajadust, *eelkõige seoses järgnevaga:*
 - a) *käesoleva määruse toimivus seoses konkreetsete poliitreklaami tegemise viisidega;*
 - b) *isikuandmete töötlemise täiendav piiramine seoses käesoleva määrusega reguleeritud suunamis- ja võimendamismeetoditega;*
 - c) *käesoleva määruse mõju väikestele ja keskmise suurusega meediaettevõtjatele;*
 - d) *liikmesriikide kohaldatavate karistuste liik ja suurus;*
 - e) *avalike andmekogude loomine igasuguse veebipõhise poliitreklaami jaoks.*
2. Aruanne avalikustatakse.

Artikkel 19

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 7 lõikes 8 ja artikli 12a lõikes 5 [...] osutatud volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile [...] *3 aastaks alates ... [põhiõigusakti jõustumise kuupäev või muu kaasseadusandjate määratud kuupäev]. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või*

nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.[...]

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 7 lõikes 8 ja artikli **12a** lõikes 5 [...] osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
- 3a.** *Enne artikli 7 lõike 8 ja artikli 12a lõike 5 kohase delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.*
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teatab ta sellest õigusaktist korraga nii Euroopa Parlamendile kui ka nõukogule.
5. Artikli 7 lõike 8 või artikli **12a** lõike 5 [...] alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast seda, kui õigusakt on neile teatavaks tehtud, esitanud selle suhtes vastuväidet, või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 20

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.
2. Seda kohaldatakse alates **12 kuu möödumisest selle avaldamisest Euroopa Liidu Teatajas [...]**.
3. Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

Teave, mida tuleb esitada vastavalt artikli 7 lõikele 2

- a) Kui teade ei ole lisatud reklaami esitusse endasse, siis poliitreklaami esituse näidis/representatsioon või link sellele;
- b) selle tellija isik ja asukoht, kelle nimel reklaami esitust levitatakse, sealhulgas tema nimi, aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress ning see kas ta on füüsiline või juriidiline isik;
- ba) *punktis b nõutav teave füüsilise või juriidilise isiku kohta, kes maksab poliitreklaami eest tasu, kui see isik ei ole tellija;***
- c) ajavahemik, mille jooksul poliitreklaami esitust levitatakse, ning kui see on asjakohane ja avaldajale teada, asjaolu, et sama reklaamiesitust on varem levitatud;
- d) kõik valimised, millega reklaam on seotud, kui see on asjakohane;
- e) reklaamiesituse ja asjakohasel juhul poliitreklaami kampaania, sealhulgas ettevalmistamise, edastamise korraldamise, edendamise, avaldamise ja levitamise eest saada olev esialgne kogusumma või nende teenuste osutamise eest osaliselt või täielikult vastutasuks saada olevate muude hüvede esialgne koguväärtus, aga ka tegelikult saadud kogusumma ja muude hüvede tegelik koguväärtus siis, kui need on teada;
- f) ***teave allikate kohta, kust pärinevad rahalised vahendid***, mida kasutatakse konkreetse reklaamikampaania, sealhulgas poliitreklaami esituse ettevalmistamise, edastamise korraldamise, edendamise, avaldamise ja levitamise jaoks [...];
- g) asjakohane teave punktis e osutatud summade ja väärtuste arvutamiseks kasutatud meetodika kohta;

- h) kui avaldaja on väga suur digiplatvorm, siis link reklaamiesituse asukohale avaldaja andmekogus, mis sisaldab teavet avaldatud reklaamiesituste kohta;
- i) kui reklaamiesitus on seotud konkreetsete valimiste või rahvahääletustega, lingid ametlikule teabele asjaomastel valimistel või rahvahääletuses osalemise korra kohta;
- j) teave artikli 9 alusel loodud mehhanismi kohta.

Teave, mida tuleb esitada vastavalt artikli 12a lõikele 1 [...]

- a) Konkreetsed reklaami saajate rühmad, kellele reklaam suunatakse, sealhulgas parameetrid, mida kasutatakse selleks, et määrata saajad, kellele reklaami levitatakse, sama üksikasjalikkusega kui neid kasutatakse suunamise puhul, suunamisel ja võimendamisel kasutatavate isikuandmete kategooriad, suunamise ja võimendamise eesmärgid ning mehhanismid ja loogika, sealhulgas hõlmamis- ja väljajätmisparameetrid ning nende parameetrite valimise põhjused;
 - b) levitamise ajavahemik, nende isikute arv, kellele reklaami esitust levitatakse, ning andmed selle saajate rühma suuruse kohta asjaomases valijaskonnas, kellele reklaami esitus on suunatud;
 - c) punktis a osutatud isikuandmete allikas, sealhulgas (kui see on asjakohane) teave selle kohta, et isikuandmed on tuletatud või saadud kolmandalt isikult ja tema isik ning link selle kolmanda isiku poolt seoses kõnealuse töötlemisega esitatud isikuandmete kaitset käsitlevale teatele;
 - d) link tõhusatele vahenditele, mis aitavad üksikisikutel kasutada vastavalt asjaoludele kas määrusest (EL) 2016/679 või määrusest (EL) 2018/1725 tulenevaid õigusi, kui on tegemist poliitreklaami suunamise ja võimendamisega nende isikuandmete alusel.
- da) *link artikli 12a lõike 1 punktis a osutatud strateegiale või selge märge selle kohta, kust selle strateegia hõlpsasti kätte saada võib.***